

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Історичний факультет
Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

В. А. Білик

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Збірник тестових завдань
для студентів історичного факультету
спеціальності Історія
освітньо-кваліфікаційного рівня Бакалавр

Луцьк–2012

УДК 94(35)(076.1)
ББК 63.3(0)31я73-4
I - 90

*Рекомендовано до друку методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 14 травня 2012 р.)*

Рецензенти: *Ковальчук Є. І.* – кандидат історичних наук, заступник
директора з наукової роботи Волинського краєзнавчого музею;

Хлібовська Г. М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри
нової та новітньої історії зарубіжних країн Волинського
національного університету імені Лесі Українки.

Білик В. А.

Історія Стародавнього Сходу: збірник тестових завдань для студентів
історичного факультету спеціальності Історія освітньо-кваліфікаційного
рівня Бакалавр.

Тестові завдання, вміщені в даному збірнику, складені згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу, а також відповідно до робочої навчальної програми з урахуванням особливостей фахової підготовки студентів історичного факультету. Опрацювання студентами запропонованих тестових завдань сприятиме оптимізації їх самостійної роботи, допомагатиме в підготовці до проміжного та підсумкового контролю.

Для студентів та викладачів історичного факультету.

УДК 94(35)(076.1)
ББК 63.3(0)31я73-4
I - 90

© Білик В. А., 2012
© Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки, 2012
ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Зміст тестових завдань:	
Тема 1. Стародавній Єгипет.....	5
Тема 2. Стародавня Месопотамія.....	13
Тема 3. Мала Азія і Закавказзя.....	22
Тема 4. Східне Середземномор'я. Аравія.....	31
Тема 5. Іран. Середня Азія.....	40
Тема 6. Стародавня Індія та Китай.....	48
Перелік рекомендованих джерел і літератури.....	56

Пояснювальна записка

Одним з найбільш результативних та ефективних засобів перевірки та оцінки здобутих студентами знань при кредитно-модульній системі навчання є тестування. Саме тестування дозволяє не лише контролювати знання студентів, а й сприяє активізації засвоєння нової інформації, систематизації знань.

Тестові завдання сприяють виробленню у студентів вміння аналізувати факти та події, виділяти головне, порівнювати та узагальнювати різні історичні явища, простежувати закономірності суспільного розвитку; правильно локалізувати історичні події в часі та просторі; самостійно аналізувати навчальний матеріал, виділяючи у ньому головне.

У даному збірнику вміщені тестові завдання з курсу “Історія Стародавнього Сходу”, який вивчається студентами на першому курсі. Тести складені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу, а також відповідно до робочої навчальної програми з урахуванням особливостей фахової підготовки студентів історичного факультету. Опрацювання студентами запропонованих тестових завдань сприятиме оптимізації їх самостійної роботи, допомагатиме в підготовці до проміжного та підсумкового контролю.

Тестові завдання згруповано за темами, в межах кожної з яких вони поділені на три рівні складності. Всі варіанти тестів передбачають завдання з однією правильною відповіддю, кількома правильними відповідями; завдання на встановлення відповідності, правильної хронологічної або логічної послідовності; завдання на співвідношення термінів та їх визначень; на встановлення причинно-наслідкових зв'язків тощо. У третьому рівні складності частина тестів передбачає аналіз текстів документальних джерел та інших текстів.

Для успішного проходження студентами тестового контролю з історії Стародавнього Сходу в кінці збірника вміщено перелік рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить знайти правильні відповіді на поставлені тестові завдання.

Тема 1. Стародавній Єгипет

І рівень

1. Коли утворилася єдина Єгипетська держава:

- а) IV тис. до н. е.;
- б) на рубежі IV–III ст. до н.е.;
- в) на рубежі IV–III тис. до н.е.;
- г) III тис. до н.е.

2. Вкажіть хронологічні межі Стародавнього Єгипетського царства:

- а) V тис. до н. е.;
- б) XXVIII–XXIII ст. до н. е.;
- в) XVI–XII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

3. Вкажіть хронологічні межі Нового Єгипетського царства:

- а) V тис. до н. е.;
- б)) XXVIII–XIV ст. до н. е.;
- в) XVI–XI ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

4. Остаточне звільнення Єгипту від гіксоських племен відбулося після взяття їхньої фортеці Шарухен у Палестині в:

- а) 2000 р. до н. е.;
- б) 1554 р. до н. е.;
- в) 1800 р. до н. е.;
- г) 1500 р. до н. е.

5. Остаточне звільнення Єгипту від гіксоських племен відбулося за правління фараона:

- а) Рамзеса II;
- б) Яхмоса I;
- в) Аменхотепа IV;
- г) Тутанхамона.

6. Яке заняття людей обумовило прив'язаність держав Стародавнього Сходу до великих річок?

- а) ремесло;
- б) скотарство;
- в) землеробство;
- г) торгівля.

7. За формою правління Давньоєгипетська держава була:

- а) республікою;
- б) тиранією;
- в) абсолютною монархією;
- г) східною деспотією.

8. Місцеву адміністрацію в Єгипті очолювали:

- а) чаті;
- б) номархи;

- в) “казначей бога”;
- г) писці.

9. На яку частку майна мала право дружина у Стародавньому Єгипті у випадку розлучення:

- а) на власне придане;
- б) на придане і подарунки чоловіка;
- в) на половину майна чоловіка;
- г) на половину майна, набутого протягом подружнього життя.

10. На чолі Єгипетської держави стояв:

- а) раджа;
- б) цар;
- в) фараон;
- г) князь.

11. Коли відбулося заселення території Єгипту?

- а) в палеоліті;
- б) в ранньому неоліті;
- в) в епоху бронзи;
- г) в епоху заліза.

12. Вкажіть хронологічні межі Середнього Єгипетського царства:

- а) V тис. до н. е.;
- б) XXVI–XXIV ст. до н. е.;
- в) XXII – сер. XVIII ст. до н. е.;
- г) XVI–XII ст. до н.е.

13. Вкажіть хронологічні межі Пізнього Єгипетського царства:

- а) V тис. до н. е.;
- б)) XXVIII–XXIV ст. до н. е.;
- в) XVI–XII ст. до н. е.;
- г) сер. X–VI ст. до н.е.

14. Походи фараона Рамзеса II проти хеттів у Сирію відбувалися у:

- а) 1312–1296 рр. до н. е.; б) 3100–3000 рр. до н. е.; в) 1455–1424 рр. до н. е.; г) 525 р. до н. е.

15. Релігійно-політична реформа Аменхотепа IV відбувалася у:

- а) 1419–1400 рр. до н. е.;
- б) 1312–1296 рр. до н. е.;
- в) 3100–3000 рр. до н. е.;
- г) 145–142 рр. до н.е.

16. Хто з названих фараонів об’єднав Верхнє і Нижнє Єгипетські царства в одну державу:

- а) Ехнатон (Аменхотеп IV);
- б) Нармер (Міна);
- в) Бокхорис;
- г) Рамзес II.

17. Хто з названих фараонів вів боротьбу із жерцями:

- а) Ехнатон (Аменхотеп IV);
- б) Нармер (Міна);

- в) Бокхорис;
- г) Тутанхамон.

18. Кого в Єгипті називали “неджес” (“малі люди”):

- а) селян-общинників;
- б) жерців;
- в) служилу аристократію;
- г) родоу аристократію.

19. У Стародавньому Єгипті терміном “баку” позначалися:

- а) жерці;
- б) керівники місцевої адміністрації;
- в) раби;
- г) вільні селяни-общинники.

20. Раби у Стародавньому Єгипті мали право:

- а) мати сім'ю;
- б) розпоряджатися своїм майном;
- в) виступати обвинувачувачем у суді;
- г) найматися в армію.

II рівень

1. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) гіксоське панування в Єгипті;
- б) правління Аменхотепа IV (Ехнатона);
- в) об'єднання Верхнього і Нижнього Єгипту в централізовану державу;
- г) завоювання фараонів XVIII династії.

2. Розташуйте імена єгипетських фараонів в хронологічній послідовності відповідно до часу їхнього правління.

- а) Аменхотеп IV;
- б) Тутмос III;
- в) Рамзес II;
- г) Нехо II.

3. Визначте, в роки правління якого єгипетського фараона відбулася кожна з подій.

- 1. Укладення єгиптянами союзу з грецькими полісами (Афіни, Порос, Самос);
 - 2. Реформа єгипетського війська;
 - 3. Релігійно-політичні реформи;
 - 4. Вигнання гіксосів з Єгипту.
- а) Рамзес III;
 - б) Аменхотеп IV;
 - в) Яхмос II;
 - г) Яхмос I.

4. Співставте імена та події.

- 1. Військово-торгівельна експедиція в Пунт;
- 2. Підкорення Нижнього Єгипту Верхньоєгипетським царством та утворення централізованої Єгипетської держави;
- 3. Будівництво піраміди Джосера у XXVIII ст. до н. е.;
- 4. Перша періодизація історії Стародавнього Єгипту.

- а) Манефон;
- б) Імхотеп;
- в) Міна;
- г) Хатшепсут.

5. Встановіть відповідність між подіями і датами.

- 1. Єгипет під владою Ассирії;
 - 2. Єгипет під владою кушитів;
 - 3. Війни єгипетського фараона Рамзеса II з Хеттською державою;
 - 4. Панування гіксосів в Єгипті.
- а) 671–655 рр. до н. е.;
 - б) 1675–1554 рр. до н. е.;
 - в) 1290–1224 рр. до н.е.;
 - г) 712–664 рр. до н.е.

6. Стародавній Єгипет був розташований:

- а) у Південній Африці;
- б) у Північно-Східній Америці;
- в) у Північно-Східній Африці;
- г) у Північно-Західній Африці.

7. Розташуйте у хронологічному порядку події.

- а) царювання Тутанхамона;
- б) будівництво піраміди Хеопса;
- в) походи фараона Тутмоса III;
- г) релігійно-політична реформа Аменхотепа IV.

8. Встановіть відповідність між історичними термінами та їх визначенням.

- 1. Баку;
 - 2. Чаті;
 - 3. Ном;
 - 4. Шадуф.
- а) територіально-адміністративні одиниці, на які поділявся стародавній Єгипет;
 - б) староегипетські раби;
 - в) верховний сановник в Єгипті;
 - г) пристрій для подачі води на поля.

9. Встановіть відповідність між історичними термінами та їх визначенням.

- 1. Піктограма;
 - 2. Хемуу;
 - 3. Номарх;
 - 4. Гіксоси.
- а) правитель в номі;
 - б) малюнкове письмо;
 - в) “володарі чужоземних країн“, кочівники-бедуїни, які у XVII ст. до н. е. завоювали Єгипет;
 - г) залежні робітники в храмових і приватних господарствах.

10. “Єгипет – дар Нілу” – ці слова належать:

- а) жерцю Манефону;
- б) Геродоту;
- в) Дарію I;

г) Олександру Македонському.

11. Виберіть правильне твердження.

Протосеміти, бербери, кушіти – це...

- а) племена, що завоювали стародавній Єгипет в період Нового царства;
- б) основні прошарки залежного населення в Єгипті;
- в) племена, які склали основу староегипетського населення;
- г) населення сусідніх з Єгиптом держав.

12. Дайте правильне визначення поняття “фіванська теократія”.

- а) прошарок заможного населення у Фівах;
- б) найближчі родичі єгипетського фараона;
- в) період в історії Єгипту, коли влада належала фактично жрецам, а не фараону;
- г) жрецька верхівка.

13. Яке місто стало столицею Єгипту періоду Нового царства?

- а) Мемфіс;
- б) Фіви;
- в) Ахетатон;
- г) Гераклеополь.

14. Правління якого фараона відноситься до періоду Саїського відродження?

- а) Міна;
- б) Ехнатон;
- в) Яхмос II;
- г) Рамзес II.

15. З логічного ряду виберіть зайве.

- а) іригаційне землеробство; б) царське, храмове і приватне господарство; в) шадуф; г) сфінкс; д) хемуу; е) шовківництво.

16. Яка подія порушує хронологічний ланцюжок?

- а) будівництво піраміди Хеопса;
- б) фіванська теократія;
- в) звільнення Єгипту від гіксосів;
- г) завоювання Єгипту персами.

17. “Книга мертвих” – це...

- а) книга, де записувалися імена усіх померлих мешканців Єгипту;
- б) книга правил поведінки усіх померлих у потойбічному світі;
- в) збірник гімнів і релігійних текстів, який вміщували до гробниці з метою допомогти померлому здолати усі небезпеки загробного життя і отримати умиротворення і благополуччя вічного життя;
- г) книга з записами усіх померлих домашніх улюбленців фараона.

18. Вкажіть найдавніші літературні пам'ятки Єгипту періоду Стародавнього царства, які містять велику кількість стародавніх заупокійних текстів.

- а) Тексти пірамід;
- б) Розповідь Сінухета;
- в) Пророцтво Нефертіті;
- г) Книга мертвих.

19. Які з перелічених богів були єгипетськими?

- а) Гермес, Атон, Хапі, Пта, Ра;
- б) Ісіда, Нейт, Атон, Геб, Амон;
- в) Ата, Еніо, Ра, Анубіс, Тот;
- г) жоден з варіантів.

20. Мастаба – це ...

- а) обеліск;
- б) гідравлічна споруда;
- в) найдавніший тип гробниць;
- г) статуя.

III рівень

1. Визначте, про кого йде мова у наведеному тексті.

Вдова Тутмоса II, яка після його смерті заволоділа єгипетським тронном і взяла собі тронне ім'я, що в перекладі означає "Перша серед найвродливіших". Її батьком жреці проголосили бога Амона-Ра. Вона відбудовувала поруйновані гіксосами єгипетські храми, спорядила військово-торгівельну експедицію в країну Пунт.

- а) Нефертіті;
- б) Хатшепсут;
- в) Таусерт;
- г) Нефрусебек.

2. Про якого єгипетського бога йдеться у наведеному тексті?

У перекладі з давньоєгипетської мови його ім'я означає "сонячний диск". За правління фараона Аменхотепа IV він став центральною фігурою релігійної реформи і був оголошений єдиним богом, верховним правителем світу, отримав титул фараона і батька Аменхотепа IV.

- а) Амон;
- б) Атон;
- в) Ра;
- г) Геб.

3. Виберіть невірні твердження. Релігійно-політична реформа Ехнатона була проведена з метою:

- а) встановлення монотеїзму;
- б) встановлення політеїзму (багатобожжя);
- в) посилення влади єгипетського жрецтва;
- г) посилення влади фараона.

4. Виберіть вірні твердження:

- а) столицею об'єднаної Староєгипетської держави стало місто Мемфіс;
- б) єгиптяни називали свою країну "Червона земля";
- в) папірус був матеріалом не лише для письма, а й для виготовлення легких човнів; г) найбільшою пірамідою є піраміда Хефрена;
- д) єгипетські чоловіки носили спідниці до колін.

5. Виберіть невірні твердження:

- а) Фіви – столиця Єгипту в період Нового царства;
- б) правитель Верхнього Єгипту носив корону червоного кольору;

- в) Нефертіті була дружиною фараона Тутмоса III;
- г) єгиптяни вважали, що кожна людина має дві душі – Ка і Ба;
- д) єгиптяни носили на голові великі чорні перуки, сплетені з тоненьких кісок.

6. Яке з наведених тверджень стосується діяльності фараона Ментухотепа?

- а) засновник III династії єгипетських фараонів (XVIII ст. до н. е.). За його правління в Єгипті була збудована єдина іригаційна система, реорганізоване центральне управління, відбулося послаблення номової знаті. Була створена нова концепція обожнення фараона. Він був першим фараоном, який спорудив собі гробницю не у вигляді звичайної мастаби, а у формі величезної багатоступінчастої піраміди з заупокійним храмом і молитовнею;
- б) він був правителем Фів і оголосив боротьбу цього міста з Гераклеополем за єгипетську корону. Під його керівництвом фіванське військо отримало перемогу, а на переможній стелі було викарбовано, що він “підкорив правителів обох країн, встановив порядок на півдні і на півночі, в іноземних країнах і в Єгипті”. Він став засновником XI династії єгипетських фараонів, з правління якої у XXI ст. до н. е. розпочався розквіт єгипетського суспільства, що тривав три століття і отримав назву Середнє царство;
- в) його правління тривало з 610 по 595 рр. до н. е. і вважається останнім періодом розквіту єгипетської державності. Цьому фараону вдалося зміцнити єгипетські позиції в Африці, вести успішну торгівлю на Середземномор’ї. Він прославився грандіозним будівництвом каналу через Ніл, що мав з’єднати Середземне море з Червоним. За його наказом близько 600 р. до н. е. фінікійські моряки відправилися в перше плавання навколо Африки, яке тривало 9 років.

7. Вставте пропущені у тексті імена, дати, назви.

Фараон-велетень(його ріст становив 2 м 10 см) був господарем величезного гарему і мав близько 200 синів і дочок. На початку XIII ст. до н. е. він здійснив похід проти хеттів, але у р. до н. е. зазнав нищівної поразки під містом У 1280 р. до н. е. він уклав мир з хеттським правителем Хаттусілі III, за яким Південна Сирія, Фінікія і Палестина відійшли до, а Північна Сирія потрапила під владу

8. Визначте, за правління якого фараона відбувалися наступні події.

Посилення політичного впливу фіванського жрецтва, невдоволення служилої та військової знаті, де централізаторські настрої зумовили проведення в середині XIV ст. до н. е. релігійно-політичної реформи. Указом фараона єдиним богом всього Єгипту було проголошено Атона. Сам фараон був проголошений його єдиним сином і змінив своє ім’я. Він залишив столицю Фіви і зробив своєю резиденцією місто Ахетатон.

- а) Міна;
- б) Джосер;
- в) Аменхотеп IV;
- г) Рамзес I.

9. Вставте пропущені у тексті імена, дати, назви.

Племена гіксосів завоювали Єгипет наприкінці Середнього царства. Їхнє панування в Єгипті тривало упродовж рр. до н. е. Першим спробував повалити гіксоське панування фараон Секененра, однак він невдовзі загинув. Його справу продовжив син Він уклав союз з нубійцями (інша назва -) і з допомогою їхнього флоту звільнив Мемфіс та частину фортеці Аваріс. Остаточо звільнив Єгипет від гіксоського панування фараон Так розпочався наступний етап стародавнього Єгипту - Царство.

10. Вкажіть, з якого джерела даний уривок і про які події у ньому йде мова.

“Я захватил его посла выше оазиса, двигавшегося в южном направлении в Куш с письменным посланием. Нашел я в нем следующее в виде записи рукой властителя

Авариса: “Ааусерра, сын Ра, Апопи приветствует моего сына, властителя Куша...Разве ты не видишь того, что содеяно Египтом против меня. Властитель, что в нем, Камос-кен, одаренный жизнью, гонит меня из моих земель.” ... Я захватил это письменное послание на пути и не дал, чтобы оно дошло. Вошла моя сила в его сердце, была поражена его плоть, когда рассказал ему его посол о содеянном мною против Кинопольской области, бывшей в его владении.”

1. Книга мертвих;

2. Стелла фараона Камоса;

3. Тексти пірамід;

4. Пророцтво Нефертіті.

а) боротьба за об'єднання Верхнього і Нижнього Єгипту на рубежі IV–III тис до н. е.;

б) визволення Єгипту від гіксосів в середині XVI ст. до н. е.;

в) похід Рамзеса II проти хетів на початку XIII ст. до н. е.;

г) захоплення нубійським (кушитським) вождем Піанхі наприкінці VII ст. до н. е. Фів і Мемфісу.

11. Вкажіть, з якого джерела даний уривок і про які події у ньому йде мова.

“22 год царствования, 4-й месяц Востодов, 25-е число. Его величество миновал крепость Чару в первый победоносный поход, чтобы истребить нападающих на границы Египта, с доблестью, силой, мощью и торжеством...”

23-й год царствования, первый месяц Засухи, 21-е число, в точности в день праздника новолуния... Когда было уведомлено все войско... его величество отправился на золотой колеснице, украшенной своим боевым оружием... Южное крыло войска его величества было у горы южнее потока Кина, северное крыло – к северо-западу от Мегиддо. Тогда его величество одолел их во главе своего войска. И они увидели, что его величество одолевает их, и бежали стремглав в Мегиддо с лицами, полными страха...”

1.

Літописи Тутмоса III;

2. Стелла фараона Камоса;

3. Тексти пірамід;

4. Пророцтво Нефертіті.

а) завойовницькі походи XIX династії;

б) боротьба Тутмоса III з сирійсько-палестинськими військами і захоплення ним близько 1468 р. до н. е. фортеці Мегідо;

в) похід Рамзеса II проти хетів на початку XIII ст. до н. е.;

г) боротьба за об'єднання Верхнього і Нижнього Єгипту на рубежі IV–III тис до н. е.

12. Вставте пропущені у тексті імена, дати, назви.

У р. до н. е. перський цар Камбіз розпочав завоювання Єгипту. Єгипет був включений до складу держави. За правління Камбіза і його наступника Єгипет займав привілейоване становище, а цих перських правителів єгиптяни вважали справжніми фараонами, оскільки ті дотримувалися єгипетських традицій. Однак ситуація змінилася в роки правління (486-465 рр. до н. е.), який посилив економічний тиск на єгиптян, що привело до повстання. З цього часу Єгипет прагнув позбутися влади Ахеменідів.

13. Виберіть вірні твердження, що характеризують староегипетську культуру й основи сприйняття єгиптянами світу.

а) єгиптяни прагнули надати краси усім предметам, проте вони не виготовляли речі виключно заради їхньої краси. Всі предмети служили якійсь практичній потребі;

б) монументальність форм – одна з головних характеристик єгипетської культури. Грандіозність архітектури царських поховань визначала стиль скульптури, стінопису тощо;

- в) єгипетським скульптурам характерна асиметричність фігур, оригінальність поз, усміхненість облич;
- г) у період Нового Царства розвивалося мистецтво будівництва скляних архітектурних споруд; д) життя і його цінності настільки поважалися, що переходили у загробний світ, у якому люди, за їх уявою, мали вести таке ж життя як і на землі.

14. Виберіть невірні твердження.

- а) єгиптяни не користувалися нотами;
- б) спорт у Єгипті був забавою виключно фараона та його вельмож;
- в) релігія та міфологія стародавнього Єгипту були ізольовані і не мали жодного впливу на культуру;
- г) танцювальне мистецтво в Єгипті зовсім не було розвинуте;
- д) особливе місце в стародавньому єгипетській культурі посідав цикл ритуалів і міфів, пов'язаних з богом підземного царства Осірісом.

15. Встановіть співвідношення.

- 1. Антропоморфізм;
- 2. Зооморфізм;
- 3. Культ Амона-Ра;
- 4. Культ Осіріса;
- 5. Ка.
- а) моноїстичне вірування в сонячного бога;
- б) двійник людської душі;
- в) уявлення богів у вигляді тварин;
- г) віра в загробний світ, його покровителя і верховного суддю – бога;
- д) уподібнення будь-чого до людини або перенесення її фізичних та інтелектуальних рис на тварин, рослини, речі та явища навколишнього світу.

Тема 2. Стародавня Месопотамія

I рівень

1. Месопотамія розташована між річками:

- а) Ніл;
- б) Тигр;
- в) Ганг;
- г) Євфрат.

2. Засновником Вавилонської держави став:

- а) Хаммурапі;
- б) Ур-Наму;
- в) Саргон;
- г) Сеті I.

3. З названих категорій населення Давньовавилонського царства визначте рабів:

- а) тамкари;
- б) авелум;
- в) мушкенум;
- г) вардум.

4. Торговці у Давньому Вавилоні відносилися до:

- а) тамкарів;
- б) авелумів;
- в) мушкенумів;
- г) вардумів.

5. Воїни у Давньому Вавилоні називалися:

- а) баірум;
- б) редум;
- в) мушкенум;
- г) вардум.

6. Вкажіть хронологічні межі Шумеро-Аккадського царства в історії Месопотамії:

- а) XXII–XXI ст. до н. е.;
- б) XX–VII ст. до н. е.;
- в) XXIV–XXIII ст. до н. е.;
- г) XIX–VI ст. до н. е.

7. Вкажіть хронологічні межі Ассирійського царства в історії Месопотамії:

- а) XXVIII–XXIV ст. до н. е.;
- б) XX–VII ст. до н. е.;
- в) XXIV–XXIII ст. до н. е.;
- г) XIX–VI ст. до н. е.

8. Вкажіть назву держави, в якій правила III династія Ура:

- а) Вавилонське царство;
- б) Старовавилонське царство;
- в) Царство Шумеру і Аккаду;
- г) Аккадське царство.

9. На який період припадає посилення Ассирійської держави:

- а) XXVIII–XXIV ст. до н. е.;
- б) XX–VII ст. до н. е.;
- в) XXIV–XXIII ст. до н. е.;
- г) X–IX ст. до н. е.

10. Вкажіть ім'я ассирійського правителя, при якому в Ніневії була організована бібліотека:

- а) Навуходоносор II;
- б) Ашшурбаніпал;
- в) Хаммурапі;
- г) Сеті I.

11. Месопотамія в перекладі з грецької означає:

- а) Міжгір'я;
- б) Межиріччя;
- в) Чорна земля;
- г) Країна повеней.

12. Найдавнішими жителями Месопотамії були:

- а) скіфи;
- б) араби;

- в) шумери;
- г) аккадці.

13. З названих категорій населення Давньовавилонського царства визначте купців:

- а) тамкари;
- б) авелум;
- в) мушкенум;
- г) вардум.

14. З названих категорій населення Давньовавилонського царства визначте категорію вільного повноправного населення:

- а) тамкари;
- б) авелум;
- в) мушкенум;
- г) вардум.

15. Аристократія у Давньому Вавилоні належала до категорії:

- а) тамкари;
- б) авелумів;
- в) мушкенумів;
- г) вардумів.

16. Вкажіть хронологічні межі періоду Аккадського царства в історії Месопотамії:

- а) XXVIII–XXIV ст. до н. е.;
- б) XX–VII ст. до н. е.;
- в) XXIV–XXII ст. до н. е.;
- г) XIX–VI ст. до н. е.

17. Вкажіть хронологічні межі Вавилонського царства в історії Месопотамії:

- а) XXVIII–XXIV ст. до н. е.;
- б) XX–VII ст. до н. е.;
- в) XXIV–XXIII ст. до н. е.;
- г) XIX–VI ст. до н. е.

18. Вкажіть роки правління царя Хаммурапі:

- а) 1792–1750 рр. до н. е.;
- б) 2370–2340 р. до н. е.;
- в) 1895–1850 рр. до н. е.;
- г) 1200–1195 рр. до н. е.

19. У якому столітті Вавилон захопили перси-кочівники?

- а) VI ст. до н. е.;
- б) X ст. до н. е.;
- в) VIII ст. до н. е.;
- г) IV ст. до н. е.

20. Хто із вказаних правителів володарював у Нововавилонському царстві:

- а) Навуходоносор II;
- б) Хаммурапі;
- в) Рамзес II;
- г) Ашшурбаніпал.

II рівень

1. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) правління у Вавилонії каситських династій;
- б) розгром асирійського війська в м. Харан лідійськими та вавилонськими військами;
- в) об'єднання Дворіччя під владою Саргона;
- г) третє і найбільше піднесення Ассирії.

2. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) приєднання Навуходоносором II Іудейського царства до Вавилонської держави в якості провінції;
- б) I Вавилонська (Аморейська) династія;
- в) повстання в Єгипті проти асирійського панування; г) правління асирійського царя Тіглатпаласара I.

3. Розташуйте імена правителів Вавилонії відповідно до часу їхнього правління.

- а) Хаммурапі;
- б) Набонід;
- в) Навуходоносор II;
- г) Навуходоносор I.

4. Встановіть, в роки якого асирійського правителя відбулася кожна з подій.

1. Битва коаліційних військ (Дамаск, Єгипет) з асирійською армією біля м. Каркара на р. Оронто у 853 р. до н. е.;
 2. Розгром асирійськими військами у 722 р. до н. е. Ізраїльського царства;
 3. Підкорення в 717 р. до н. е. асирійцями м. Каркемиш;
 4. Завоювання асирійцями у 689 р. до н. е. Вавилону.
- а) Саргон II;
 - б) Хаммурапі;
 - в) Сінаххеріб;
 - г) Салманасар III.

5. Співставте ім'я правителя і подію, що відбулася в роки його правління.

1. Шульга;
 2. Пузур-Ашшур I;
 3. Саргон II;
 4. Тіглатпаласар III.
- а) засновник так званої "староашшурської" династії;
 - б) розгром Ізраїльського царства у 722 р. до н. е.;
 - в) створення одного з найдавніших суддебників у світі;
 - г) адміністративна та військова реформа в Ассирії.

6. Співставте назву держави та ім'я її правителя.

1. Аккадське царство;
 2. Нововавилонське (Халдейське) царство;
 3. Асирійська імперія;
 4. Царство Шумеру і Аккаду.
- а) Тіглатпаласар III;
 - б) Саргон (Шарум-кен);
 - в) Шульга;

г) Навуходоносор II.

7. Співставте дати і події.

1. XXVIII–XXVII ст. до н. е.;
 2. 1600 р. до н. е.;
 3. 626 р. до н. е.;
 4. 1510 р. до н. е.
- а) повстання проти асирійського панування у Вавилоні та коронування халдейського вождя Набопаласара;
- б) піднесення шумерського міста Кім і правління I Кімської династії;
- в) перший мирний договір між Ашшуром і Вавилоном;
- г) прихід у Вавилонію каситів.

8. Співставте дати і події.

1. 2109 р. до н.е.;
 2. 1763 р. до н. е.;
 3. 1560–1260 рр. до н. е.;
 4. середина II тис. до н. е.
- а) розгром військ Еламу армією Хаммурапі;
- б) існування держави Мітанні;
- в) виникнення у Верхній Месопотамії аморейської держави Ашшур (правління Шамші-Адада I);
- г) вигнання правителем Урука Утухенгалем кутіїв з Месопотамії.

9. До кожного визначення доберіть відповідний термін.

1. Володар міста-держави в шумеро-аккадський період;
 2. Гірські семітські племена;
 3. Кочові південно-арамейські племена;
 4. Обов'язковий шлюб вдови з братом покійного чоловіка.
- а) левірат;
- б) лугаль;
- в) халдеї;
- г) касити.

10. Встановіть відповідність між історичними термінами та їх визначеннями.

1. Зіккурат;
 2. Гуруші;
 3. Хапіру;
 4. Сікера.
- а) підневільні робітники в Шумеро-Аккадському царстві;
- б) ячмінний напій в стародавній Месопотамії;
- в) оригінальний архітектурний стиль в храмовому будівництві Месопотамії;
- г) категорія населення у Вавилонії, що втратила засоби для існування і займалася розбоєм.

11. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.

1. Тамкар;
 2. Редум;
 3. Ільк;
 4. Шамаллум.
- а) помічник торгового агента, дрібний торговець, що торгував вроздріб;
- б) воїн, який отримав від царя рухоме й нерухоме майно у користування без права відчуження і зобов'язаний був відправлятися на війну на першу вимогу;

- в) торговий агент, що перебував на царській службі і проводив різного роду торгівлі та лихварські операції;
- г) термін, що означає права та обов'язки воїна чи іншої залежної людини, а також майно, отримане від держави за царську службу.

12. Виберіть подію, яка не відповідає дійсності і не має стосунку до правління асирійського правителя Тіглатпаласара III.

- а) при цьому правителі вперше стали проводити систематичні переселення народів з однієї завойованої асирійцями області в іншу чи в Ассирію безпосередньо;
- б) у 729 р. до н. е. Тіглатпаласар III завойовував Вавилон і коронувався в цьому місті;
- в) у роки правління Тіглатпаласара III до Асирійської імперії ввійшли Месопотамія, більша частина східного побережжя Середземного моря, ряд областей Лідії, Індія, Китай;
- г) наступником Тіглатпаласара III став Салманасар V.

13. Виберіть твердження, яке не відповідає історичній дійсності.

- а) Шумер і Аккад у 2310 р. до н. е. об'єднав у єдине Аккадське царство цар Абаргі;
- б) держава Ассирія виникла на північ від Вавилонії, у верхній течії річки Тигр;
- в) у VI ст. до н. е. Вавилон захопили перси;
- г) Асирійська столиця Ніневія була зруйнована вавилонськими та лідійськими військами у 612 р. до н. е.

14. З логічного ряду виберіть зайве.

- а) Вавилонія;
- б) Саргон;
- в) закони Хаммурапі;
- г) звичаєве право;
- д) мушкенум.

15. Вкажіть стародавні месопотамські міста.

- а) Лагаш;
- б) Ур;
- в) Хараппа;
- г) Фіви;
- д) Іссін.

16. Вкажіть міста-держави, що існували на території Межиріччя.

- а) Марі;
- б) Ніппур;
- в) Урарт;
- г) Мітанні;
- д) Ашшур.

17. Назва цього міста у перекладі означає "Ворота Бога".

- а) Ур;
- б) Урук;
- в) Вавилон;
- г) Бібл.

18. Вкажіть джерела з історії Межиріччя.

- а) Книга мертвих;
- б) Закони Хаммурапі;
- в) Повість про Гільгамеша;

г) Веди.

19. Вкажіть пам'ятки, які не належать до історичної спадщини Дворіччя.

- а) скульптурне зображення “Дама з Урука”;
- б) скульптура цариці Нефертіті;
- в) кам'яна статуя Нарам-Суена;
- г) піраміда Хеопса.

20. Один із шедеврів давньосхідного епосу – “Повість про Гільгамеша” був створений в.... Гільгамеш був володарем міста....

- 1. Стародавній Єгипет;
 - 2. Стародавній Китай;
 - 3. Стародавня Індія;
 - 4. Месопотамія.
- а) Урук;
 - б) Вавилон;
 - в) Мемфіс;
 - г) Ніневія.

III рівень

1. Визначте, про кого йде мова у наведеному уривку.

Він був царем I Вавилонської династії. Саме за його правління відбулося інтенсивне піднесення Вавилону. Історики говорять про цього правителя як про видатного державного діяча, далекоглядного і хитрого дипломата, великого стратега, мудрого законодавця, вмілого організатора. До середини XVIII ст. до н. е. йому вдалося підкорити месопотамські міста-держави Урук, Іссін, Ешнунну, Ларсу, Марі. У роки його правління було доповнено та узагальнено місцеве звичаєве право. Цей збірник законів дає можливість дослідити окремі сфери життєдіяльності населення Дворіччя.

- а) Ашшурбаніпал;
- б) Хаммурапі;
- в) Саргон;
- г) Навуходоносор II.

2. Визначте, про кого йде мова у наведеному уривку.

Засновник Аккадського царства у XXIV ст. до н. е. За легендою, до воцаріння він був звичайним садівником і виночерпцем царя Кіша. Своє правління цей цар почав з військової реформи – створив постійне військо, основу якого склали загони легкоозброєних воїнів. Перший похід реформована армія здійснила проти шумерського правителя Лугальзагессі, оскільки він відмовився віддати аккадському цареві свою доньку за дружину. Закінчився похід перемогою цього правителя і підкоренням ним всієї Південної Месопотамії. В результаті великих завоювань йому вдалося створити першу в історії “світову державу”. Колишній “виночерпій і садівник” прибрав собі титул “володар чотирьох сторін світу”.

- а) Хаммурапі;
- б) Саргон;
- в) Ашшурбаніпал;
- г) Навуходоносор II.

3. У якому з наведених уривків мова йде про нововавилонського (халдейського) царя Навуходоносора II?

а) упродовж 667–663 рр. до н. е. він здійснив кілька військових походів в Єгипет, зруйнував Фіви, знищив велику кількість єгипетського населення. Своїм намісником в Єгипті цей правитель залишив місцевого князя Нехо.

б) нащадок аморейської династії в Ханейському царстві. В середині II тис. до н. е. він підкорив місто-державу Марі, князівство Енкалатум, сирійське місто Катна й уклав мир із Каркемишем. Офіційно іменував себе “царем всесвіту” і “воїном бога Енліля”. За його правління політичний устрій держави являв собою перехідну стадію від військової демократії до монархії.

в) він став правителем у 605 р. до н. е. після смерті свого батька Набопаласара. Завоював Іудею, здійснив кілька походів в Єгипет, в результаті чого отримав контроль над всім Східним Середземномор’ям. Уклав з Єгиптом мирний договір, який був скріплений його шлюбом з єгипетською принцесою Нітокріс (Нейтікерт). За його правління були збудовані такі пам’ятки як Вісячі сади Семіраміди, Мідійська стіна тощо.

4. Назвіть ім’я правителя.

Цей правитель організував одну з найбагатших і найвпорядкованіших бібліотек в Ассирії – в місті Ніневія. Її фонди налічували близько 25 тис. одиниць збереження. Вона слугувала й державним архівом, де зберігалися політичні трактати, царські укази, податкові списки тощо. Причому, правитель дав розпорядження укомплектовувати її копіями книг з інших книгозбірень, заборонивши грабувати бібліотеки.

а) Тіглатпаласар I;

б) Ашшурбаніпал;

в) Хаммурапі;

г) Саргон.

5. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Із середини II тис. до н. е. почастишали військові конфлікти Вавилону з Ассирією. Касситська династія втратила владу. Влада у Вавилоні перейшла до місцевої династії з Історики називають її ще IV династією. Її засновник –, правив упродовж рр. до н. е. Йому вдалося прогнати касситів, завдати військової поразки Ассирії та Еламу. Однак колишня могутність Вавилону так і не була відроджена.

6. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Близько 2200 р. до н. е. Аккадське царство завоювали гірські племена Вони управляли Месопотамією з допомогою намісників, що позначалися терміном Панування цих племен тривало майже років. Невдовзі визріло повстання, яке очолив правитель міста Утухенгаль. У р. до н. е. він розгромив військо племен-завойовників. Однак він загинув і гегемонія над звільненою Месопотамією перейшла до царя міста Ура – Ур-Намма.

7. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Правитель Нововавилонського (Халдейського) царства зайняв трон після смерті свого батька – правителя Набопаласара у р. до н. е. У зовнішній політиці він відзначився походами на Єгипет та завоюванням Іудеї. На початку ст. до н. е. його воїни вдерлися в столицю іудеїв – місто, зруйнували символ єврейської державності – храм бога Яхве.

8. Виберіть невірні твердження.

а) місто Вавилон, на думку істориків, виросло з шумерського поселення Кадінгірра, що в перекладі з аккадської означає “Ворота божі”. Уперше Вавилон згадується в легендах про Саргона Древнього та в документах III династії Ура;

- б) населення стародавньої Месопотамії в основній своїй масі сповідувало релігію зороастризм. Зороастрійське віровчення викладене в “Авесті” – чи не єдиному джерелі з історії Месопотамії;
- в) перші держави в Південній Месопотамії з’явилися в середині II тис. до н. е. Це були невеликі незалежні чи напівзалежні політичні об’єднання, які історики називають містами-державами;
- г) у 746–745 рр. до н. е. асирійський правитель Салманасар III провів адміністративну та військову реформи, що сприяло зміцненню Ассирії і її третьому піднесенню.

9. Виберіть вірні твердження.

- а) у XXIII ст. до н. е. Аккадське царство було завойоване племенами гіксосів, панування яких в Месопотамії тривало упродовж 125 років;
- б) після вигнання з Месопотамії кутіїв тут влада перейшла до Ур-Намму. Він зробив своєю столицею місто Ур, заснувавши у XXII ст. до н. е. III династію Ура. Державу, в якій володарювала ця династія, називають Царством Шумеру і Аккаду;
- в) населення Месопотамії створило письмо – клинопис (цвяхове письмо). Найдавніші шумери писали вертикальними стовпчиками згори донизу, а стовпчики слідували справа наліво;
- г) влітку 539 р. до н. е. перські війська під керівництвом Дарія I розбили вавилонську армію. Вавилонський правитель Набонід здався на милість переможця і той подарував йому життя.

10. Виберіть невірні твердження.

- а) близько 1600 р. до н. е. у Вавилонію вторглися кассити – напівкочові племена, які за рівнем свого розвитку поступалися вавилонцям. Тому майже в усіх сферах життя наступив певний застій;
- б) наприкінці X – в IX ст. до н. е. відбулося піднесення Ассирії, чому великою мірою сприяла добра її військова організація та переозброєння війська;
- в) за правління нововавилонського царя Набопаласара були збудовані Вавилонська вежа, Вісячі сади Семіраміди;
- г) культ води посідав у релігійно-міфологічному світогляді населення Месопотамії важливе місце. Вода вважалася основою всього сущого. Воді приписували здатність очищати від гріхів.

11. Вкажіть документ, витяг з якого подано нижче:

“Коли Мардук послав мене управляти народом я вклав правду і справедливість в уста країни, і дав благоденство народів. Віднині: ... Якщо чоловік учинить грабіж і буде спійманий, - його слід убити. ...Якщо він виб’є зуб у мушкенума, він повинен відважити 1/3 міни срібла.”

- а) Закони царя Хаммурапі;
- б) Поема про Гільгамеша;
- в) Книга мертвих;
- г) Повчання Ахікара.

12. Про що йдеться в наведеному тексті? Назвіть ім’я правителя і назву документу.

У 1901–1902 рр. французькою археологічною експедицією при розкопках в Сузах (столиця древнього Еламу) був знайдений чорний базальтовий стовп. У верхній частині лицьового боку було зображення одного із вавилонських правителів в молитовній позі перед богом сонця і справедливості Шамашем. Решта стовпа була з усіх боків заповнена клинописним текстом.

13. Вкажіть, з якого документу цей уривок.

“...Якщо людина вивела за міські ворота або двірцевого раба, або двірцеву рабиню, або раба мушкенума, або рабиню мушкенума, то вона повинна бути вбита.”

- а) Книга мертвих;
- б) Повчання Ахікара;
- в) Закони Хаммурапі;
- г) Вавилонська теодицея.

14. Визначте, про які категорії населення Вавилонії йдеться у наведеному уривку.

“... Якщо тамкар викупив редума чи баірума, взятих у полон під час походу царя, і привіз його додому, то якщо вдома є засоби для викупу, він сам зобов’язаний викупити себе; якщо ж у його домі відсутні такі засоби, він має бути викуплений храмом або двірцем; його поле, сад чи дім не можуть бути віддані за викуп.”

- а) жерці;
- б) раби;
- в) торговці;
- г) військові.

15. Виберіть вірні твердження.

- а) титул “володар чотирьох сторін світу” прибрал собі аккадський правитель Саргон;
- б) зростання могутності Вавилону відбулося у XVIII ст. до н. е. за царя Навуходоносора II;
- в) Хаммурапі був засновником IV Вавилонської династії (династії Іссіна);
- г) в Ассирійській державі існував звичай сорорату – обов’язкового шлюбу вдівця з сестрою дружини-небіжчиці.

Тема 3. Мала Азія і Закавказзя

I рівень

1. Вкажіть хронологічні рамки існування Давньохеттського царства.

- а) XVIII–XVI ст. до н. е.;
- б) XIV–XIII ст. до н. е.;
- в) IX–VIII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

2. Вкажіть хронологічні рамки існування Новохеттського царства.

- а) XVIII–XVI ст. до н. е.;
- б) XIV–XII ст. до н. е.;
- в) IX–VIII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

3. Коли відбулося вторгнення “народів моря” і загибель Хеттської держави.

- а) XVI ст. до н. е.;
- б) поч. XII ст. до н. е.;
- в) IX ст. до н. е.;
- г) VII ст. до н. е.

4. Визначте хронологічні рамки найбільшого піднесення Фрігійського царства.

- а) XVIII–XVI ст. до н. е.;

- б) XIV–XII ст. до н. е.;
- в) X–VIII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

5. Визначте хронологічні рамки найбільшого піднесення Урарту.

- а) XVIII–XVI ст. до н. е.;
- б) XIV–XII ст. до н. е.;
- в) IX–VIII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

6. Визначте хронологічні рамки найбільшого піднесення Лідійського царства.

- а) XVIII–XVI ст. до н. е.;
- б) XIV–XII ст. до н. е.;
- в) IX–VIII ст. до н. е.;
- г) VII–VI ст. до н. е.

7. Вкажіть дату завоювання Малої Азії перськими військами.

- а) 1800 р. до н. е.;
- б) 1180 р. до н. е.;
- в) 547 р. до н. е.;
- г) 334 р. до н. е.

8. Коли відбулося завоювання Малої Азії армією Олександра Македонського?

- а) 1350–1360 рр. до н. е.;
- б) 1650–1660 рр. до н. е.;
- в) 864–845 рр. до н. е.;
- г) 334–333 рр. до н. е.

9. Яка річка протікала територією Анатолії?

- а) Кизил-Ірмак (Галіс);
- б) Ніл;
- в) Хуанхе;
- г) Янцзи.

10. Хто із хеттських правителів запровадив чіткий порядок престолонаслідування?

- а) Хаттусілі I;
- б) Телепіну I;
- в) Лабарна;
- г) Пітхана.

11. Що у Давньохеттському царстві позначалося терміном “панку”?

- а) порядок престолонаслідування в хеттів;
- б) рада при правителіві, до якої входили воєначальники, царські родичі (чоловіки) та впливові чиновники;
- в) “народи моря”;
- г) “озброєні вільні люди племені”.

12. Вкажіть столицю Фрігійського царства, названу за ім'ям правителя, з яким пов'язана легенда про “гordійв вузол”.

- а) Фіви;
- б) Ур;
- в) Гордіон;

г) Вавилон.

13. Вкажіть династію, за якої у VII–VI ст. до н. е. відбувався розквіт Лідійського царства.

- а) Мермнадів;
- б) Аббасидів;
- в) Хаммурапі;
- г) Ахеменідів.

14. Яка подія змусила малоазійські держави Лідію та Мідію, що претендували на асирійську спадщину, укласти мир?

- а) підкорення Лідією близько 600 р. до н. е. Фрігійського царства;
- б) утворення у IX ст. до н. е. держави Урарту;
- в) будівництво урартським правителем Мінуа (810–786 рр. до н. е.) 70-кілометрового каналу поблизу міста-фортеці Тушпи;
- г) сонячне затемнення 28 травня 585 р. до н. е.

15. Вкажіть сучасну країну, територія якої в стародавні часи не входила до складу держави Урарту.

- а) Вірменія;
- б) Туреччина;
- в) Єгипет;
- г) Іран.

16. Який урартський правитель взяв собі титул “цар царів, якому всі царі платять данину”?

- а) Сардурі I;
- б) Мінуа;
- в) Аргішти I;
- г) Руса I.

17. Вкажіть роки правління першого урартського царя Арама.

- а) 945–970 рр. до н. е.;
- б) 864–845 рр. до н. е.;
- в) 835–825 рр. до н. е.;
- г) 735–714 рр. до н. е.

18. Визначте найдавніші держави Закавказзя.

- а) Вірменія;
- б) Колхіда;
- в) Месопотамія;
- г) Іберія;
- д) Іран;
- е) Кавказька Албанія.

19. Вкажіть рік, коли Урартська держава припинила своє існування.

- а) 714 р. до н. е.;
- б) 590 р. до н. е.;
- в) 189 р. до н. е.;
- г) 161 р. до н. е.

20. Визначте, хто з названих правителів не має стосунку до Ванського царства Урарту.

- а) Сардурі I;

- б) Руса I;
- в) Мінуа;
- г) Арташес I.

II рівень

1. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) виникнення незалежної Давньовірменської держави;
- б) утворення Ванського царства Урарту;
- в) виникнення Лідійського царства;
- г) перетворення Урарту на васала Мідії.

2. Розташуйте імена правителів Ванського царства Урарту в хронологічній послідовності.

- а) Руса I;
- б) Аргішти I;
- в) Сардурі I;
- г) Сардурі II.

3. Співставте імена урартських правителів та роки їхнього правління.

- 1. Арам;
 - 2. Руса I;
 - 3. Мінуа;
 - 4. Сардурі I.
- а) 835–825 рр. до н. е.;
 - б) 735–714 рр. до н. е.;
 - в) 864–845 рр. до н. е.;
 - г) 810–786 рр. до н. е.

4. Співставте імена правителів та події, що відбувалися в роки їхнього правління.

- 1. Телепіну I;
 - 2. Хаттусілі III;
 - 3. Крез;
 - 4. Арам.
- а) піднесення Новохеттського царства;
 - б) утворення держави Урарту;
 - в) встановлення в Давньохеттському царстві чіткого порядку престолонаслідування;
 - г) піднесення Лідії на міжнародній арені в середині VI ст. до н. е.

5. Співставте імена правителів Хеттського царства та події, що відбувалися в роки їхнього правління.

- 1. Анніта;
 - 2. Мурсілі I;
 - 3. Телепіну I;
 - 4. Хаттусілі III.
- а) похід хетів на Вавилон у 1595 р. до н. е. та повалення ними вавилонської династії Хаммурапі; б) укладення близько 1270 (80?) р. до н. е. мирного договору про поділ сфер впливу з єгипетським фараоном Рамзесом II;
 - в) завершення об'єднання Малої Азії царями Куссара і створення Хеттського царства;
 - г) встановлення в Давньохеттському царстві чіткого порядку престолонаслідування.

6. Співставте дати та події.

- 1. 60-ті рр. VII ст. до н. е.;

2. 547 р. до н. е.;
 3. 590–588 рр. до н. е.;
 4. 562–547 рр. до н. е.
- а) війна між Лідією та Мідією;
 - б) входження Фрігійського царства до складу Ассирії в якості її провінції;
 - в) зовнішньополітичний розквіт Лідії за правління Креза;
 - г) входження Лідійського та Фрігійського царств до складу Перської держави.

7. Співставте ім'я правителя та назву держави.

1. Хаттусілі III;
 2. Мідас;
 3. Крез;
 4. Сардурі I.
- а) Лідійське царство;
 - б) Урартське царство;
 - в) Фрігійське царство;
 - г) Хеттське царство.

8. Співставте назву держави та ім'я правителя.

1. Хеттське царство;
 2. Фрігійське царство;
 3. Лідійське царство;
 4. Ванське царство Урарту.
- а) Гордій;
 - б) Мінуга;
 - в) Мурсілі I;
 - г) Гігас.

9. Співставте дати та події.

1. 1743 р. до н. е.;
 2. 735 р. до н. е.;
 3. 714 р. до н. е.;
 4. 590 р. до н. е.
- а) похід Тіглатпаласара III в центр Урартської держави, в район озера Ван;
 - б) остаточний занепад Ванського царства Урарту;
 - в) успішний похід ассирійського царя Саргона II проти правителя Урарту Русі I;
 - г) перемога ассирійської армії Тіглатпаласара III біля міста Арпада (Північна Сирія) над створеною Урартом коаліцією.

10. Співставте назву держави та її столицю.

1. Хеттське царство;
 2. Фрігійське царство;
 3. Лідійське царство;
 4. Ванське царство Урарту.
- а) Тушпа;
 - б) Хатгуса;
 - в) Сарди;
 - г) Гордіон.

11. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.

1. Арнувала;
2. Саххан;

3. Луцці;
 4. Табарна.
- а) трудова повинність в Хеттському царстві;
 - б) “великий цар” в Хеттському царстві;
 - в) військово піддані та депортовані в Хеттському царстві;
 - г) обов’язкова служба хеттському цареві, в тому числі сплата йому натурального податку.

12. Яку історичну назву мають внутрішні райони Малої Азії?

- а) Каппадокія;
- б) Анатолія;
- в) Хеттія;
- г) Урарту.

13. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.

1. Левірат;
 2. Панку;
 3. Саххан;
 4. Луцці.
- а) обов’язкова служба царю, в тому числі сплата йому натурального податку в Хеттській державі;
 - б) шлюбний звичай, за яким після смерті чоловіка вдова діставалася його братові, а якщо він помирав – його батькові;
 - в) трудова повинність в Хеттській державі;
 - г) народні збори Старохеттської держави, аристократичний прошарок Хеттського царства.

14. Встановіть відповідність між іменами правителів та подіями, які відбулися в роки їхнього правління.

1. Лабарна I;
 2. Мідас;
 3. Крез;
 4. Аргішті I.
- а) будівництво в центрі Фригійського царства міста Анкіри;
 - б) зовнішньополітичний розквіт Лідії та підкорення нею грецьких міст в Малій Азії в середині VI ст. до н. е.;
 - в) боротьба Урартського царства з Ассирією за лідерство в Передній Азії, піднесення Урарту;
 - г) завершення формування території Хеттського царства.

15. Встановіть відповідність між датами та подіями.

1. к. VIII – поч. VII ст. до н. е.;
 2. 1675–1650 рр. до н. е.;
 3. 562–547 рр. до н. е.;
 4. 786–764 рр. до н. е.
- а) будівництво в центрі Фригійського царства міста Анкіри;
 - б) зовнішньополітичний розквіт Лідії та підкорення нею грецьких міст в Малій Азії;
 - в) боротьба Урартського царства з Ассирією за лідерство в Передній Азії, піднесення Урарту;
 - г) завершення формування території Хеттського царства.

16. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) завоювання Лідійського царства перським правителем Кіром II;
- б) занепад Новохеттського царства.

- в) занепад Фригійського царства і входження його території до складу Лідії;
- г) перетворення Урарту на васала Мідії та остаточний занепад Урартського царства.

17. Співставте дати і події.

- 1. 1190 р. до н.е.;
- 2. 600 р. до н. е.;
- 3. 590 р. до н. е.;
- 4. 547 р. до н. е.
- а) завоювання Лідійського царства перським правителем Кіром II;
- б) занепад Новохеттського царства;
- в) занепад Фригійського царства і входження його території до складу Лідії;
- г) перетворення Урарту на васала Мідії та остаточний занепад Урартського царства.

18. Визначте країни, культурні традиції яких мали вплив на розвиток культури поліетнічного хеттського суспільства.

- а) Індія;
- б) Єгипет;
- в) Вавилонія;
- г) Китай.

19. Визначте основні релігійні культури фригійців та лідійців.

- а) Матері богів;
- б) Атона;
- в) Кібели;
- г) Атгіса.

20. Визначте, в якій державі існували великі царські господарства “виноградник Менуа”, “виноградник Сардурі”, “долина Менуа”, “долина Русси II”.

- а) Фригія;
- б) Лідія;
- в) Урарту;
- г) Хеттське царство.

III рівень

1. Про якого правителя Давньохеттського царства йдеться у наведеному тексті?

Він переніс столицю Давньохеттського царства в місто Хаттусу, здійснив кілька воєнних походів на царство Арцаву. Однак, його влада не вирізнялася могутністю, його зраджували і чиновники, і власні діти, яких він відправив на заслання, а своїм наступником оголосив онука. Цей його заповіт затвердила панку – рада воєначальників, царських родичів і чиновників.

- а) Лабарна;
- б) Анніта;
- в) Мурсілі I;
- г) Хаттусілі I.

2. Про якого правителя йдеться у наведеному уривку?

Син фригійського правителя Гордія. Під час свого правління підкорив Лідію, був незмінним учасником антиассирійських коаліцій, однак зазнав поразки і був змушений сплачувати Ассирії данину. Воював з кіммерійцями. Зазнавши від них поразки, наклав на себе руки. Славився благодійництвом і меценатством.

- а) Мідас;
- б) Крез;
- в) Саргон II;
- г) Анніта.

3. Правління якого урартського царя характеризує цей текст?

Правив у 835–825 рр. до н. е. Своєю столицею він зробив місто-фортецю Тушпу. Прийняв титул “цар царів, якому всі царі виплачують данину”. Свої володіння розширив до озера Урмія, об’єднавши в єдину державу місцеві дрібні князівства та Муцацір.

- а) Сардурі I;
- б) Аргішті I;
- в) Руса I;
- г) Руса II.

4. Правління якого урартського царя характеризує цей текст?

Правив у 810-786 рр. до н. е. За його правління Урарту стала могутньою державою, конкурентом Ассирії на міжнародній арені. Він удосконалив військову організацію Урарту за ассирійським зразком. Завоював території у напрямку на Сирію та на Закавказзі, обкладав їх даниною та забудовував фортецями. Поблизу Тушпи побудував 70-кілометровий канал, названий його ім’ям.

- а) Сардурі I;
- б) Аргішті I;
- в) Руса I;
- г) Мінуа.

5. У якому з наведених уривків мова йде про лідійського правителя Креза?

а) Син правителя Гордія. Під час свого правління підкорив Лідію, був незмінним учасником антиассирійських коаліцій, однак зазнав поразки і був змушений сплачувати Ассирії данину. Воював з кіммерійцями. Зазнавши від них поразки, наклав на себе руки. Славився благодійництвом і меценатством.

б) Правив у 835-825 рр. до н. е. Своєю столицею він зробив місто-фортецю Тушпу. Прийняв титул “цар царів, якому всі царі виплачують данину”. Свої володіння розширив до озера Урмія, об’єднавши в єдину державу місцеві дрібні князівства та Муцацір.

в) За його правління в середині VI ст. до н. е. держава досягла найбільших успіхів на міжнародній арені, він перетворив багаті анатолійські міста греків на своїх данників. За легендою, напередодні військового походу проти персів він звернувся до Дельфійського оракула, який пообіцяв, що буде зруйноване велике царство, якщо цей правитель переправиться через річку Галіс.

г) Нашадок аморейської династії в Ханаейському царстві. В середині II тис. до н. е. він підкорив місто-державу Марі, князівство Енкалатум, сирійське місто Катна й уклав мир із Каркемишем. Офіційно іменував себе “царем всесвіту” і “воїном бога Енліля”.

6. Назвіть ім’я правителя.

Цей лідійський правитель прийшов до влади в результаті дворцевого перевороту і заснував династію Мермнадів, за правління якої відбувся розквіт Лідійського царства. Йому вдалося підкорити західні області Анатолії, що забезпечило країні вихід до морських проток і торговельних шляхів у Причорномор’ї, завоював Колофон і Магнезію, що забезпечило Лідії вихід до Егейського моря.

- а) Мідас;
- б) Гігес;
- в) Крез;
- г) Ардіс.

7. Назвіть державу, про яку йде мова в наведеному тексті.

Наприкінці VII ст. до н. е. вона була змушена шукати підтримки в асирійських правителів, оскільки їй загрожували кіммерійські та скіфські племена. Згодом стала васалом Мідії, а до 590 р. до н. е. взагалі припинила своє існування. На місці цієї держави виникли ранні держави Вірменії та Грузії.

- а) Урарту;
- б) Мідія;
- в) Лідія;
- г) Хеттське царство.

8. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Правитель Давньохеттського царства Хаттусілі I носив також ім'я....., переніс столицю держави в місто....., здійснив вдалий похід на царство..... За його заповітом, який затвердила..... – рада воєначальників, чиновників та царських родичів, влада переходила до його онука.

9. Вставте пропущені дати, факти, імена.

У..... р. до н. е. асирійський правитель Саргон II напав на союзників Урарту. Урартський правитель..... зазнав нищівної поразки. Асирійці обійшли озеро....., але не наважилися захопити столицю Ванського царства Урарту місто..... Однак, на зворотному шляху захопили Муцацір, пограбували всі скарби, після чого урартський правитель покінчив життя самогубством.

10. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Після загибелі Асирійської імперії у VI ст. до н. е. розгорнулася боротьба за її території між..... та..... Примирих могутні держави випадок, який стався 28 травня 585 р. до н. е. – це..... Був укладений договір, за яким кордон між державами-суперницями проліг по річці.....

11. Вставте пропущені дати, факти, імена.

Після загибелі хеттського царства найсильнішу державу в Анатолії утворили фрігійці – це.... царство. Свого найбільшого розквіту воно досягло в..... ст. до н. е. Його столицею стало місто....., назване за ім'ям видатного правителя....., з яким пов'язана легенда про складний вузол.

12. Виберіть невірні твердження.

- а) характерна особливість Хеттської держави – високе становище цариці, яка виконувала функції верховної жриці. Вона могла листуватися з іноземними царськими дворами, мала свою печатку, незалежні від царської казни доходи.
- б) хеттське військо складалося з піхоти, загонів бойових колісниць, кінноти і флоту. Військо було постійним і підпорядковувалося виключно правителю.
- в) землеробство стародавніх хетів було виключно іригаційним, широкого господарського застосування набуло залізне виробництво, розвивалися різні ремесла, зовнішня, а особливо внутрішня торгівля.
- г) міста в Хеттському царстві мали самоврядування, лише в релігійних центрах вони цілком залежали від храму, верховний жрець якого виконував також функції гродоначальника.

13. Виберіть невірні твердження.

- а) держава Урарту утворилася у XII ст. до н. е. із племінного об'єднання. Першим її правителем був Аргішті I.

- б) з метою централізації держави урартські правителі здійснили централізацію культу, виділивши із строкатого конгломерату богів трьох найважливіших – Халі, Шівіні та бога грому і дощу Тейшеба.
- в) після загибелі Ассирійської імперії Ванське царство Урарту стало васалом Мідії, а до 590 р. до н. е. взагалі припинило своє існування.
- г) за правління Мінуа (810–786 рр. до н. е.) урартське військо побувало в Північній Сирії, паралізувало західну торгівлю Ассирії, досягло кордонів Вавилонії.

14. Виберіть вірні твердження.

- а) Фригійське царство досягло свого найвищого розквіту в X–VIII ст. до н. е.
- б) Розквіт Лідійського царства припадає на VII–VI ст. до н. е.
- в) Близько 600 р. до н. е. територія Фригійського царства перейшла під владу Ванського царства Урарту.
- г) війна між Лідією та Мідією за ассирійські території завершилася у 585 р. до н. е.

15. Виберіть вірні твердження.

- а) найбільш шанованими богами у фригійців були Велика мати богів та її коханий Аттіс.
- б) найбільш відомими пам'ятками кам'яного зодчества фригійців є гробниці Мідаса та Гігеса.
- в) кам'яна стелла з пам'ятним написом “З цього місця кінь на ім'я Арцибіні, на якому сидів Менуа, скочив на 22 лікті” належить до надбань лідійської культури.
- г) при дворі лідійського правителя важливу роль відігравали царські соправителі, які походили із знатних аристократичних родів.

Тема 4. Східне Середземномор'я. Аравія

І рівень

1. Найважливішою водною артерією в Сирії та Фінікії була річка:

- а) Йордан;
- б) Оронт;
- в) Тигр;
- г) Ніл.

2. Ханаейці – це самоназва...

- а) сирійців;
- б) аравійців;
- в) палестинців;
- г) фінікійців.

3. Перше політичне об'єднання у східносередземноморському регіоні аморитська держава Ямхад була заснована у:

- а) XVIII ст. до н. е.;
- б) XVII ст. до н. е.;
- в) XVI ст. до н. е.;
- г) XV ст. до н. е.

4. Левіти – це:

- а) раби;
- б) вільні общинники;
- в) храмові співаки;
- г) аристократія.

5. В якому році були проведені реформи іудейського царя Іосії?

- а) 653 р. до н. е.;
- б) 589 р. до н. е.;
- в) 621 р. до н. е.;
- г) 704 р. до н. е.

6. За формою правління східносередземноморські держави були:

- а) аристократичні республіки;
- б) олігархічні республіки;
- в) монархії;
- г) демократичні республіки.

7. Вкажіть роки правління іудейського царя Соломона.

- а) 965–928 рр. до н. е.;
- б) 872–849 рр. до н. е.;
- в) 933–912 рр. до н. е.;
- г) 842–825 рр. до н. е.

8. В Сабійському царстві муккарібами називали:

- а) раду старійшин;
- б) полонених;
- в) жрецтво;
- г) тих, хто керував державою і здійснював виконавчу владу.

9. У якому році цар Давид оволодів Єрусалимом і зробив його своєю столицею?

- а) 960 р. до н. е.;
- б) 947 р. до н. е.;
- в) 995 р. до н. е.;
- г) 972 р. до н. е.

10. Які категорії рабів існували у староеврейському суспільстві?

- а) чужинці;
- б) залежні;
- в) тимчасові;
- г) вічні.

11. До цікавих археологічних знахідок в Гезері належать кам'яні стовпи, в яких, за уявою семітів, жили боги. Їх назва перекладається як “божа оселя”. Як називаються ці стовпи?

- а) брахмі;
- б) ієретик;
- в) вефіль;
- г) кандіс.

12. Ця категорія староеврейських рабів працювала в царсько-храмовому господарстві, жила з найму чи орендувала землю.

- а) вічні;

- б) чужинці;
- в) тимчасові;
- г) залежні.

13. Вільні общинники міста-держави Угарит називалися:

- а) сановники;
- б) шофети;
- в) хапіру;
- г) сини Угариту.

14. Яким терміном у містах-державах Східного Середземномор'я позначалися “раби царських рабів”?

- а) сановники;
- б) шофети;
- в) хапіру;
- г) сини Угариту.

15. Вкажіть рік завоювання Дамаського царства асирійцями.

- а) 732 р. до н. е.;
- б) 520 р. до н. е.;
- в) 528 р. до н. е.;
- г) 63 р. до н. е.

16. Скільки племен налічував старозаповітний ізраїльський племінний союз до поселення в Палестині?

- а) 20;
- б) 12;
- в) 15;
- г) 10.

17. Вкажіть ім'я правителя, який створив першу загально єврейську державу.

- а) Самуїл;
- б) Саул;
- в) Давид;
- г) Голіаф.

18. За якого правителя Ізраїльсько-Іудейське царство досягло вершини свого розвитку?

- а) Саул;
- б) Давид;
- в) Соломон;
- г) Іосія.

19. У якому році відбулося знищення Навуходоносором II Єрусалиму та так званий “вавилонський полон” євреїв?

- а) 995 р. до н. е.;
- б) 621 р. до н. е.;
- в) 721 р. до н. е.;
- г) 586 р. до н. е.

20. Вкажіть дату відбудови в Єрусалимі храму єврейського бога Яхве.

- а) 995 р. до н. е.;
- б) 621 р. до н. е.;
- в) 515 р. до н. е.;
- г) 586 р. до н. е.

II рівень

1. Співставте правителів та дати їхнього правління.

- 1. Ахірам;
 - 2. Давид;
 - 3. Соломон;
 - 4. Бен-Адат I.
- а) 1000–965 рр. до н. е.;
 - б) 965–928 рр. до н. е.;
 - в) 969–936 рр. до н. е.;
 - г) 914–880 рр. до н. е.;

2. Поєднайте царства і періоди їхнього найвищого розвитку.

- 1. Ізраїльсько-Іудейське;
 - 2. Угаритське;
 - 3. Дамаське;
 - 4. Тіро-Сідонське.
- а) 969–936 рр. до н. е.;
 - б) кінець XV – початок XII ст. до н. е.;
 - в) X – др. пол. IX ст. до н. е.;
 - г) 965–928 рр. до н. е.

3. Співставте терміни та їхні визначення.

- 1. Коліна;
 - 2. Сановники;
 - 3. Левіти;
 - 4. Вічні.
- а) категорія рабів, які працювали разом з общинниками в царському господарстві;
 - б) соціальна еліта, яка володіла обширними полями й виноградниками;
 - в) частина жрецтва, храмові співаки;
 - г) єврейські племена.

4. Встановіть відповідність між датами і подіями, які відбулися в цей час.

- 1. 586 р. до н. е.;
 - 2. 925 р. до н. е.;
 - 3. 722 р. до н. е.;
 - 4. III–I ст. до н. е.
- а) знищення військами Навуходоносора II Єрусалиму та “вавилонський полон” євреїв;
 - б) розгром Ізраїльського царства асирійцями;
 - в) Катабан стає однією з найсильніших держав півдня Аравії;
 - г) похід фараона Шешонка в Палестину.

5. Розташуйте фінікійські міста в порядку здобуття ними гегемонії.

- а) Тір;
- б) Бібл;

- в) Сідон;
- г) Угарит.

6. Виберіть основні причини фінікійської колонізації.

- а) ускладнення демографічної ситуації;
- б) численні військові походи, що виснажували населення;
- в) нестача ресурсів, масовий голод;
- г) прагнення купецтва закріпитися на основних шляхах морської торгівлі.

7. Співставте країни та міста, які до них належали.

- 1. Фінікія;
- 2. Сирія;
- 3. Аравія;
- 4. Палестина.
- а) Катабан;
- б) Бібл;
- в) Тір;
- г) Єрусалим;
- д) Самарія;
- е) Каркемиш;
- є) Саба;
- ж) Дамаск.

8. Встановіть відповідність між правителями та їх характеристикою.

- 1. Давид;
- 2. Хірам;
- 3. Соломон;
- 4. Бенхадад III.
- а) прийшов до влади внаслідок братовбивства;
- б) побудував місто Новий Тір;
- в) на деякий час об'єднав 17 правителів Північної Сирії проти Хаматського царства;
- г) приєднав Єрусалим, зробив його столицею держави.

9. Визначити фактори, які привели до сильних потрясінь в економіці Південної Аравії.

- а) зміна торгових шляхів;
- б) зміна клімату, що викликала засуху;
- в) зміни в землеробстві, впровадження іригаційної системи;
- г) постійна зміна правителів та політична нестабільність.

10. Встановіть відповідність між датами та подіями.

- 1. XVIII–XVI ст. до н. е.;
- 2. Рубіж XIII–XII ст. до н. е.;
- 3. XII ст. до н. е.;
- 4. IX ст. до н. е.
- а) нашествя на Східне Середземномор'я “морських народів”;
- б) заснування фінікійської колонії – міста Карфаген;
- в) розселення кочівників-гіксосів у Палестині;
- г) поява найдавніших фінікійських колоній на Кіпрі та в Північній Африці.

11. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.

- 1. Ковчег заповіту;
- 2. Вавилонський полон;

3. Талмуд;

4. Золота Саба.

а) захоплення Навуходоносором II у 586 р. до н. е. 40 тис. жителів Єрусалиму;

б) назва Сабейського царства;

в) дерев'яна скриня, в якій, за переконанням євреїв, поселився їхній Бог;

г) збірник релігійно-етичних і правових законоположень іудаїзму, складений упродовж III ст. до н. е. – V ст. н. е.

12. Встановіть відповідність між іменами правителів та подіями, які відбулися за їхнього правління.

1. Ахірам;

2. Давид;

3. Соломон;

4. Іосія.

а) поразка філістимлянського велетня Голіафа;

б) обнародування “Второзаконня” – останньої книги “П’ятикнижжя Мойсея”;

в) піднесення Тіро-Сідонського царства в X ст. до н. е.;

г) будівництво храму бога Яхве.

13. Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.

1. Кабір;

2. Епонім;

3. Мукарріб;

4. Малік.

а) посадова особа в Сабейському царстві, яка здійснювала верховну виконавчу владу;

б) посадова особа в Сабейському царстві, яка виконувала жрецькі обов’язки, здійснювала астрономічні, астрологічні та календарні спостереження;

в) вождь, представник знатного роду, який очолював плем’я в Сабейському царстві;

г) царський титул, який під час військових походів на певний час отримували посадовці, що здійснювали виконавчу владу в сабейському царстві.

14. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

а) заснування Карфагену;

б) розквіт Тіро-Сідонського царства;

в) поява найдавніших фінікійських колоній на Кіпрі та в Північній Африці;

г) входження сірійських земель до складу Халдейського царства.

15. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

а) початок “вавилонського полону” євреїв;

б) двобій між Голіафом та Давидом;

в) рух пророків та реформи Іосії;

г) союз Ізраїльсько-Іудейського царства з Єгиптом, скріплений шлюбом Соломона з донькою єгипетського фараона Шешонка.

16. Визначте подію, яка не відповідає історичній дійсності.

а) у 995 р. до н. е. Давид оволодів Єрусалимом і зробив його своєю столицею;

б) остаточний розпад Ізраїльсько-Іудейського царства відбувся після обрання ізраїльцями у 925 р. до н. е. своїм царем Єровоама;

в) “вавилонський полон” євреїв розпочався у 621 р. до н. е.;

г) храм бога Яхве в Єрусалимі був відбудований у 515 р. до н. е.

17. Визначте подію, яка не відповідає історичній дійсності.

- а) “вавилонський полон” євреїв розпочався у 586 р. до н. е.;
- б) асирійці завоювали Дамаське царство у 732 р. до н. е.;
- в) реформа Іосії розпочалася у 621 р. до н. е.;
- г) ізраїльський цар Іосія був взятий у полон Саргоном II у 800 р. до н. е.

18. Які з цих подій відбулися за правління фінікійського царя Ахірами?

- а) розквіт Тіро-Сідонського царства у X ст. до н. е.;
- б) приєднання Галілеї;
- в) спорудження Нового Тіру;
- г) перетворення Фінікії в римську провінцію.

19. Яка подія порушує хронологічний ланцюжок.

- а) піднесення Тіро-Сідонського царства;
- б) піднесення Ізраїльсько-Іудейського царства за Соломона;
- в) занепад Сабейського царства;
- г) занепад Дамаського царства.

20. Виберіть зайве із логічного ряду.

- а) Яхве;
- б) ковчег заповіту;
- в) Астартя;
- г) Єрусалим.

III рівень

1. Яке з названих міст характеризується таким розвитком культури?

Розвиваючись на основі місцевих традицій, які відносилися ще до пори ранніх землеробів, культура в період розвитку держави і суспільства широко використовувала вже готові норми та еталони шумерської цивілізації. Були навіть спеціальні словники для полегшення розуміння шумерських текстів, які майже на 90 % склалися з шумерських ідеограм. Виразно проявилися зв'язки з Месопотамією в архітектурі і в мозаїчних фризах, які прикрашали стіни палаців.

- а) Бібл;
- б) Ебла;
- в) Єрусалим;
- г) Каркемиш.

2. Визначте місто, про яке йдеться у тексті.

У III тис. до н. е. це місто представляло собою упорядковане поселення, обнесене кам'яною стіною, з вулицями, вимощеними каменем, достатньо широкими для проїзду возів. Тут з'являються монументальні будови – храми на кам'яному фундаменті. Як і для інших міст фракійського побережжя, для цього міста був характерний значний розвиток торгівлі з Єгиптом. Від його назви пішла назва найбільш поширеної книги.

- а) Дамаск;
- б) Тір;
- в) Ебла;
- г) Бібл.

3. Визначте, до кого з правителів відноситься ця характеристика.

Традиція прославляє його за мужність, мудрість, зображає проникливим і справедливим суддею і оголошує автором ряду літературних творів. В дійсності він був владолюбним правителем, який успадкував деспотичність свого батька і не соромився усувати людей, які стояли на його шляху.

- а) Соломон;
- б) Давид;
- в) Ахірам;
- г) Бенхадад III.

4. Якому царству відповідає така соціальна структура суспільства?

Все вільне населення країни в середині II тис. до н. е. ділилося на такі прошарки: сини країни; царські раби; раби царських рабів.

- а) Дамаське царство;
- б) Угаритське царство;
- в) Тіро-Сідонське царство;
- г) Ізраїльське царство.

5. Який правитель провів такі заходи: створив царську гвардію та чиновницький апарат; переписав і оподаткував населення; поділив країну на адміністративні округи; повернув до столиці викрадений ковчег заповіту?

- а) Ахірам;
- б) Соломон;
- в) Саул;
- г) Давид.

6. Вкажіть територію.

Ця територія з трьох боків омивається морями. Майже всю її вкривають піщані масиви та кам'яні пустелі. Клімат спекотний. Мусонні дощі більш-менш регулярно випадають лише в районі берегових хребтів. Характерні великі та різноманітні поклади корисних копалин. Тут існували такі держави як сабейське царство та Хім'яритьська держава.

- а) Сирія;
- б) Фінікія;
- в) Палестина;
- г) Аравія.

7. Населення якої держави ділилося на такі соціальні груп: світська аристократія, духовна аристократія (жерці та левіти), народ землі, чужоземці, раби?

- а) Ізраїль;
- б) Угаритське царство;
- в) Дамаське царство;
- г) Тіро-Сідонське царство.

8. Вкажіть ім'я правителя.

За правління цього правителя одна з фінікійських держав досягла свого найбільшого розквіту. Він провадив вдалі дипломатичні відносини, розширив територію своєї держави, приєднавши дипломатичним шляхом Галілею. Правитель міста Кітія називав себе його рабом.

- а) Соломон;
- б) Давид;
- в) Ахірам (Хірам);
- г) Бенхадад III.

9. Вставте пропущені факти, дати, назви.

У ст. до н. е. Палестина стала центром розселення кочівників-....., які мігрували аж до Єгипту. Стародавні осіли тут в другій половині..... тис. до н. е.

10. Вставте пропущені факти, дати, назви.

У III тис. до н. е. в Східному Середземномор'ї з'явилися перші торгові центри, які підтримували тісні торгові стосунки з передньоазіатськими цивілізаціями Першим політичним об'єднанням в регіоні була північно-сирійська аморитська держава....., заснована уст. до н. е.

11. Вставте пропущені факти, дати, назви.

Політичне лідерство у континентальній Сирії в I тис. до н. е. належало.....У другій половині.... ст.. до н. е. його володар Бенхадад III захопив землі в Зайорданні і зробив своїм данником Йому також вдалося створити коаліцію північносирійських князівств проти Хаматського царства в басейні річки.....

12. Вставте пропущені факти, дати, назви.

Найграндіознішою іригаційною спорудою в Південній Аравії була....., побудована в ст. до н. е. Її довжина становила 600 м, висота – понад 15 м. Повна її руйнація настала в р. до н. е.

13. Виберіть вірні твердження.

- а) Релігія Стародавньої Аравії була політеїстичною, однак у ній не було єдиного пантеону. На півдні найпоширенішим був культ Астара та місячний культ Алмаках, на північному-заході – культ верховного бога Душару.
- б) Усі фінікійські міста мали єдиний пантеон богів. Найбільше вони шанували богів Астарту, Баала, Муту, Яхве.
- в) У Сідоні вшановували трьох богів – Баала, Астарту, Ешмуна. У Біблі панував культ Адоніса. Пантеон Тіра очолював бог грози Мелькарт.
- г) Всупереч існуючій думці, євреї довгий час були язичниками. Вони сповідували культ верховного бога Ела, богині кохання Астарту, вмираючого й воскресяючого бога Таммуза.

14. Виберіть вірні твердження.

- а) оповідь про могутнього Самсона та підступну Далілу належить до староеврейської літератури.
- б) Талмуд – збірник релігійно-етичних і правових законоположень іудаїзму, складання якого тривало упродовж III ст. до н. е. – V ст. н. е.
- в) “Пісня над піснями” – збірка любовної лірики, створена в Дамаску.
- г) одним з найвизначніших літературних творів староеврейської літератури є “Повість про Гільгамеш”.

15. Виберіть невірні твердження.

- а) У дворі чи під нижнім поверхом будинку ханаанейн містився склеп-дромос для поховання померлих.
- б) Основна маса населення Східного Середземномор'я харчувалася м'ясом – бараниною, яловичиною, свининою. Овочі вважалися делікатесом і споживалися лише у великі свята.

- в) Основним транспортним засобом у Східному Середземномор'ї був нав'ючений осел, а в караванній торгівлі використовувався верблюд.
- г) Фінікійці, сирійці, євреї, яким доводилось так багато воювати, насправді не відзначалися войовничістю. Їхні військові сили дуже поступалися єгипетським чи ассирійським військам.

Тема 5. Іран. Середня Азія

І рівень

1. Вкажіть найдавніше державне утворення на території стародавнього Ірану.

- а) Тір;
- б) Елам;
- в) Персія;
- г) Сідон.

2. Вкажіть роки панування в Мідії скіфів.

- а) 516–512 рр. до н. е.;
- б) 500–449 рр. до н. е.;
- в) 653–624 рр. до н. е.;
- г) 722–702 рр. до н. е.

3. 584–550 рр. до н. е. – це роки правління:

- а) перського царя Дарія I;
- б) еламського правителя Хіта;
- в) перського правителя Камбіза;
- г) останнього царя Мідії Астіага.

4. Засновником Перської держави вважається:

- а) Астіаг;
- б) Кір I;
- в) Кір II;
- г) Дарій I.

5. Вкажіть столицю новоствореної Перської держави.

- а) Сузи;
- б) Муцацір;
- в) Пасаргади;
- г) Ніневія.

6. Упродовж яких років перський правитель Кір II підпорядкував своїй владі Вавилонію, Фінікію, Сирію, Палестину?

- а) 653–624 рр. до н. е.;
- б) 584–550 рр. до н. е.;
- в) 516–512 рр. до н. е.;
- г) 545–539 рр. до н. е.

7. При якому правителі в Перській державі відбувся державний переворот, в результаті якого до влади у 522 р. до н. е. прийшов самозванець маг Гаумата?

- а) Кір II;

- б) Камбіз;
- в) Дарій I;
- г) Ксеркс.

8. Хто із названих перських правителів був учасником змови проти мага Гаумати, який в результаті державного перевороту 522 р. до н. е. захопив перський престол?

- а) Кір II;
- б) Камбіз;
- в) Дарій I;
- г) Ксеркс.

9. Вкажіть роки правління Дарія I.

- а) 516–512 рр. до н. е.;
- б) 522–516 рр. до н. е.;
- в) 522–485 рр. до н. е.;
- г) 530–522 рр. до н. е.

10. За Дарія I в Персії розпочалися греко-перські війни. Вкажіть їх хронологічні межі.

- а) 516–512 рр. до н. е.;
- б) 522–516 рр. до н. е.;
- в) 522–485 рр. до н. е.;
- г) 500–449 рр. до н. е.

11. Коли Дарій I здійснював походи проти скіфів?

- а) 516–512 рр. до н. е.;
- б) 522 р. до н. е.;
- в) 485 р. до н. е.;
- г) 530 р. до н. е.

12. Коли держава Ахеменідів була завойована Олександром Македонським?

- а) 330 р. до н. е.;
- б) 334 р. до н. е.;
- в) 358 р. до н. е.;
- г) 449 р. до н. е.

13. Вкажіть релігію мідійців та персів.

- а) іслам;
- б) зороастризм;
- в) іудаїзм;
- г) християнство.

14. “Авеста” – це...

- а) збірка юридичних законів Мідії;
- б) збірка ліричних пісень;
- в) кодекс законів держави Ахеменідів;
- г) священна книга іранців, в якій викладене зороастрійське вчення.

15. Греко-Бактрійське царство розташовувалося в:

- а) Південно-Східній Азії;
- б) Середній Азії;
- в) Північній Африці;
- г) Північно-Східній Африці.

16. У результаті яких подій постало Греко-Бактрійське царство?

- а) під час походів перського правителя Дарія I 516–512 рр. до н. е. проти скіфів;
- б) під час походу перського правителя Кіра II у 545 р. до н. е. на Бактрію;
- в) у результаті оголошення бактрійським сатрапом Діододом у 250 р. до н. е. своєї незалежності від селевкідів;
- г) у ході греко-перських воєн 500–449 рр. до н. е.

17. Назвіть державу в Середній Азії, правителю якої в II ст. до н. е. вдалося завоювати Мідію, розширити західні державні кордони до Месопотамії, об'єднавши таким чином Іран і Середню Азію.

- а) Елам;
- б) Лідія;
- в) Парфянське царство;
- г) Кушанська держава.

18. Яке державне утворення виникло у I ст. н. е. на території колишнього Греко-Бактрійського царства?

- а) Елам;
- б) Лідія;
- в) Парфянське царство;
- г) Кушанська держава.

19. Аршак – так іменували себе правителі одного з царств в Середній Азії. Вкажіть його назву.

- а) Елам;
- б) Парфянське царство;
- в) Греко-Бактрійське царство;
- г) Кушанська держава.

20. Вкажіть ім'я засновника Кушанської держави.

- а) Аршак;
- б) Діодот II;
- в) Евкратид;
- г) Кадфіз I.

II рівень

1. Співставте дату і подію.

- 1. 642 р. до н. е.;
- 2. 522 р. до н. е.;
- 3. 485 р. до н. е.;
- 4. 330 р. до н. е.
- а) завоювання Олександром Македонським Персії;
- б) поразка Еламу у війні з ассирійцями;
- в) прихід до влади мага Гаумати;
- г) смерть Дарія I.

2. Співставте дату і подію.

- 1. IV ст. до н. е.;
- 2. II ст. до н. е.;
- 3. Середина II ст. до н. е.;
- 4. I ст. н. е.

- а) завоювання Парфянським царством Мідії;
- б) розпад Греко-Бактрійського царства;
- в) приєднання Бактрії до держави Ахеменідів;
- г) виникнення Кушанської держави.

3. Співставте дату і подію.

- 1. 1180 р. до н. е.;
 - 2. Середина VI ст. до н. е.;
 - 3. 625 р. до н. е.;
 - 4. 585 р. до н. е.
- а) сходження на лідійський престол Кіаксара;
 - б) входження Еламу до складу Перської держави Ахеменідів;
 - в) сонячне затемнення, яке поклало кінець війні між Мідією та Лідією;
 - г) спустошливий напад Еламу на Вавилон, в результаті якого було вивезено стеллу з Законами Хаммурапі.

4. Співставте термін і його визначення.

- 1. Сатрап;
 - 2. Маг;
 - 3. “Безсмертні”;
 - 4. Дарик.
- а) 10 тисяч добірних вояків Дарія I;
 - б) золота монета, яку ввів у 517 р. до н. е. Дарій I;
 - в) жерці і члени жрецької касты у Стародавньому Ірані;
 - г) намісник сатрапії.

5. Розташуйте події в хронологічній послідовності.

- а) убивство Евкратида сином Геліоклом;
- б) захоплення влади Евкратидом;
- в) вбивство Діодота;
- г) початок існування Греко-Бактрійського царства.

6. Виберіть рядок, у якому всі слова і дати стосуються економічної реформи Дарія I.

- а) 485 р. до н. е., срібна монета, “безсмертні”;
- б) 517 р. до н. е., дарик, срібна монета;
- в) 519 р. до н. е., сатрап, дарик;
- г) 522 р. до н. е., срібний сикль, дарик.

7. Виберіть рядок, в якому вказано всі столиці Персії.

- а) Пасаргади, Персеполь, Бібл, Сарди;
- б) Персеполь, Бактра, Мемфіс, Фіви;
- в) Сузи, Екбатар, Бібл, Бактра;
- г) Пасаргади, Сузи, Екбатар, Персеполь.

8. Виберіть рядок, в якому всі терміни і назви відносяться до історії Еламу.

- а) Аван, суккалмах, левірат, Луристанські бронзи;
- б) Мідія, суккалмах, суккала, Луристанські бронзи;
- в) Аван, Кіш, левірат, дарик;
- г) аван, суккалмах, суккала, сатрап.

9. Розташуйте в хронологічній послідовності імена правителів Перської держави.

- а) Камбіз;
- б) Дарій I;
- в) Ксеркс;
- г) Гаумата.

10. Встановіть відповідність між датами і подіями.

- 1. 516 р. до н. е.;
 - 2. 1115 р. до н. е.;
 - 3. 653 р. до н. е.;
 - 4. 530 р. до н. е.
- а) еламський правитель завоював Вавилонію;
 - б) початок походу Дарія I проти скіфів;
 - в) похід перського царя Камбіза на Єгипет;
 - г) лідійський цар Каштаріті очолив похід проти Ассирії.

11. Співставте ім'я правителя і державу, де він володарював.

- 1. Кір II;
 - 2. Діодот;
 - 3. Астіах;
 - 4. Кадфіз I.
- а) Греко-Бактрійське царство;
 - б) Мідійське царство;
 - в) Перська держава;
 - г) Кушанська держава.

12. Визначте події, які відбулися за правління Дарія I.

- а) походи проти скіфів;
- б) завоювання Персією Парфії, Гірканії та Вірменії;
- в) початок греко-перських війн;
- г) завоювання Персії Олександром Македонським.

13. Визначте твердження, яке не відповідає історичній дійсності.

- а) Дарій I впорядкував та уніфікував законодавство підвладних Персії народів;
- б) реформи в державі Ахеменідів були проведені за правління Дарія III;
- в) творцем зороастризму в Стародавньому Ірані був пророк Заратустра;
- г) найдавнішою й основною пам'яткою давньоіранської літератури є "Авеста".

14. Визначте імена перських правителів, які упродовж півстоліття розбудовували столицю держави місто Персеполь.

- а) Дарій I;
- б) Дарій III;
- в) Ксеркс;
- г) Артаксеркс II.

15. Позначте твердження, які відображають особливості впровадження військової реформи в Персії.

- а) армія складалася з кінноти і піхоти;
- б) воїни, що перебували на військовій службі, щомісяця отримували платню дариками;
- в) воїни, які були у відставці, отримували пенсію;
- г) перша тисяча "безсмертних" була особистою гвардією царя.

- 16. Визначте, на які основні соціальні групи поділялося населення ахеменідського Ірану.**
- а) сини країни;
 - б) повноправні громадяни міст;
 - в) вільні, але позбавлені громадянських прав;
 - г) різні категорії залежних людей і рабів.
- 17. Визначте, які заходи Дарій I провів в рамках економічної реформи.**
- а) ввів єдину для всієї держави грошову одиницю – золотий дарик;
 - б) всі сатрапії були зобов'язані вносити в державну казну строго фіксовані грошові та натуральні податки;
 - в) заборонив обмінну торгівлю;
 - г) для прикордонних народів зберіг систему так званих подарунків.
- 18. Визначте, які заходи здійснив Дарій I в ході адміністративно-територіальної реформи.**
- а) поділив державу на адміністративно-податкові округи – сатрапії;
 - б) розпочав переселення завойованих народів;
 - в) керівниками сатрапій призначав сатрапів – вихідців з персів;
 - г) до складу великих сатрапій були включені й віддалені країни, які користувалися автономією у внутрішніх справах.
- 19. Визначте, які функції не були прерогативою сатрапів.**
- а) здійснювали судову владу в межах ввіреної сатрапії;
 - б) керували армією;
 - в) чеканили золоту і срібну монету – дарик та сикль;
 - г) контролювали роботу місцевих чиновників.
- 20. Співставте терміни та визначення.**
- 1. Тисячоначальник;
 - 2. “Вуха та очі царя”;
 - 3. “Безсмертні”;
 - 4. Сатрап.
- а) управляючий адміністративно-податковим округом в Перській державі Дарія I;
 - б) верховний чиновник, який здійснював контроль над усіма чиновниками і одночасно був начальником особистої гвардії царя;
 - в) таємна поліція;
 - г) 10-тисячне добірне військо Дарія I.

III рівень

1.

З наведених тверджень виберіть невірні.

- а) 550 р. до н. е. – захоплення персами Мідії;
- б) 522–485 рр. до н. е. – роки правління лідійського царя Дарія I;
- в) 549 р. до н. е. – захоплення персами міста Сузи – колишньої столиці Еламу;
- г) 614 р. до н. е. – захоплення мідійцями столиці Персії – Ашуру.

2. З наведених тверджень виберіть невірні.

- а) у 525 р. до н. е. Камбіз був проголошений фараоном Єгипту;
- б) Камбіз здійснив вдалий похід у Нубію і завоював її;
- в) під час завоювання Єгипту Камбізом в Персії відбувся державний переворот, який очолив Кір II;

г) у 524 р. до н. е. Камбіз придушив антиперське повстання єгиптян в Мемфісі.

3. З наведених тверджень виберіть вірні.

- а) прийшовши до влади в 522 р. до н. е., Дарій I взяв собі титул “цар царів”;
- б) останнім правителем Мідійського царства був Астіах;
- в) правитель Парфянського царства Мітрідат I у 141 р. до н. е. був оголошений правителем Вавилонії;
- г) у 250 р. до н. е. Діодот оголосив себе незалежним правителем, чим поклав початок існуванню Греко-Бактрійського царства.

4. Завершіть речення.

- а) навесні 494 р. до н. е. перси атакували з моря і суші та захопили місто.....;
- б) перси – панівне населення держави Ахеменідів, не платили грошовий податок, але вони не були звільнені від.....;
- в) у 673 р. до н. е., скориставшись військовими сутичками між асирійцями та кіммерійцями, мідійці повстали проти..... ;
- г) у 585 р. до н. е. мідійський престол після смерті Кіаксара зайняв..... .

5. Вставте пропущені дати, назви, факти.

У..... р. до н. е. Кір став царем перських землеробських племен. Він заснував місто....., яке стало першою столицею Персії. У 553 р. до н. е. він розпочав війну проти панування Війна закінчилася через три роки завоюванням персами столиці противника міста....

6. Вставте пропуски.

Кушанська держава виникла в ст. н. е. Її засновником вважається.... , який взяв собі титул “цар царів”. Його син здійснив воєнну експансію в Північно-Західну, значна частина території якої увійшла до складу Кушанської імперії.

7. Про яке царство йдеться у наведеному уривку?

Було завойоване напівкочовими племенами парнами. Конфліктувало з Римом. У цій державі розвивалися ремесла, був жвавий грошовий обіг. Головне місто цього царства – Ніса.

- а) Парфянське;
- б) Греко-Бактрійське;
- в) Мідійське;
- г) Кушанське.

8. З логічного ряду виберіть зайве.

- а) Іран;
- б) Кір I;
- в) Ахеменіди;
- г) кшатрії;
- д) цар царів;
- е) Веди;
- є) дарик.

9. Що порушує логічний ряд?

- а) Елам;
- б) Хараппа;
- в) Персія;
- г) Фінікія;
- д) Вавилонія.

10. З логічного ряду виберіть зайве.

- а) Персеполь;
- б) мавзолей Кіра II;
- в) “гарем Ксеркса”;
- г) Саккизький скарб;
- д) Ворота Всіх країн.

11. Визначте пам’ятки давньоіранської культури.

- а) Авеста;
- б) Веди;
- в) Бахистунський напис;
- г) Закони Хаммурапі.

12. Яке з наведених тверджень характеризує релігію стародавніх іранців?

- а) у державі сформувалося кілька теологічних центрів. Кожне місто мало свого верховного бога, інших же богів трактували як створених ним або такими, що походили від нього;
- б) коронація правителів відбувалася перед золотою статуєю бога Мардука. Обряд коронації завершувався “священним шлюбом” царя й верховної жриці, що символізував шлюб Мардука з богинею Серпанітум;
- в) в основі виникнення Всесвіту лежить дві сили – ахури – генії світла, правди і добра (їх очолює Ахура-Мазда) та деви – духи темряви, неправди і зла (ними править Анхра-Майнью);
- г) визначна і домінуюча роль в релігійно-міфологічній системі належала культу предків.

13. Про яку пам’ятку староіранської архітектури йдеться у наведеному тексті?

Цю будівлю в середні віки було названо “гробницею матері Соломона”. Вона складається з високого, схожого на месопотамський зіккурат, постаменту та поставленої на нього іранської цели – скромної будівлі з двосхилим дахом. За легендою, воїни Олександра Македонського виявили у цій будівлі набальзамоване тіло одного з перських правителів, яке лежало в дорогому вбранні на золотому ложі.

- а) палац у Пасаргадах;
- б) мавзолей Кіра II;
- в) піраміда Хеопса;
- г) Ападана.

14. Яке з наведених тверджень характеризує матеріальну культуру стародавніх персів?

- а) користуватися сухопутними шляхами було складно. Дорогами часто служили сухі русла рік, які після дощів перетворювалися на трясовину;
- б) основним транспортним засобом стародавніх персів був нав’ючений осел, а в караванній торгівлі використовувався верблюд;
- в) для переїздів населення використовувало незграбний візок на дерев’яних колесах, у який впрягали биків. В умовах джунглів особливо зручною була їзда на слоні;
- г) існувала розгалужена мережа шляхів, на найважливіших із них будувалися станції з постійними дворами на відстані денного переходу одна від одної. Подорожували перси верхи на коні, ослі чи у візку.

15. Виберіть твердження, що стосуються побуту стародавніх іранців.

- а) розстібний одяг, з грубої вовняної тканини чи шкіри, вузький, щільно прилягав до тіла, прикрашався на плечах барсовою чи каракулевою шкурою;
- б) м’ясні страви входили в щоденний раціон персів, також популярними були десертні страви – переважно свіжі фрукти, вся їжа запивалася вином;

- в) одяг виготовляли з овечої вовни чи лляного полотна, однак прості робітники працювали оголеними. Згодом робочим одягом чоловіків став фартух, а вихідним – довга туніка;
- г) житла переважно одноповерхові, будувалися на кам'яних підмурках з цегли-сирцю, разом з господарськими будівлями обгороджувалися цегляною стіною.

Тема 6. Стародавня Індія та Китай

I рівень

1. Які з названих річок протікають територією Індії:

- а) Ніл;
- б) Ганг;
- в) Інд;
- г) Тигр.

2. Найдавнішими з державних утворень на території Індії були:

- а) Мохенджо-Даро;
- б) Ахетатон;
- в) Хараппа;
- г) Ніппур.

3. Замкнені верстви суспільства у Стародавній Індії називалися:

- а) стани;
- б) прошарки;
- в) варни;
- г) класи.

4. Визначте найвищу за статусом варну Стародавньої Індії:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

5. Яка з поданих нижче варн мала обов'язок служити іншим трьом варнам:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

6. До якої з названих нижче варн відносилися землероби, скотарі, ремісники та торгівці:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

7. Як в староіндійському суспільстві називалися недоторкані?

- а) брахмани;
- б) чандали;
- в) вайш'ї;

г) шудри

8. Військовий вождь, пізніше цар у Стародавній Індії:

- а) сенані;
- б) лугаль;
- в) пурохіта;
- г) раджа.

9. Визначте найнижчу за статусом варну Стародавньої Індії:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

10. Визначте соціальну групу, яка перебувала за межами варн:

- а) брахмани;
- б) чандали;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

11. Які з названих річок протікають територією Китаю:

- а) Янцзи;
- б) Тигр;
- в) Єфрат;
- г) Хуанхе.

12. Перший період в історії Стародавнього Китаю з XVI до XI ст. до н. е. називають:

- а) Хань;
- б) Чжоу;
- в) Шан (Інь);
- г) Цінь.

13. Другий період в історії Стародавнього Китаю з XI ст. до н. е. до 221 р. до н. е. називають:

- а) Хань;
- б) Чжоу;
- в) Шан (Інь);
- г) Цінь.

14. Третій період в історії Стародавнього Китаю з 221 до 207 рр. до н. е. називають:

- а) Хань;
- б) Чжоу;
- в) Шан (Інь);
- г) Цінь.

15. Четвертий період в історії Стародавнього Китаю з 206 р. до н. е. до 220 р. н. е. називають:

- а) Хань;
- б) Чжоу;
- в) Шан (Інь);
- г) Цінь.

16. Цар у Стародавньому Китаї називався:

- а) лугаль;
- б) цезар;
- в) ван;
- г) раджа.

17. Цар у Стародавньому Китаї носив титул:

- а) незрівнянний;
- б) божественний;
- в) син Амона Ра;
- г) син Неба.

18. Першим китайським правителем (ваном) став:

- а) Чен Тан;
- б) Цінь Шихуанді;
- в) Шан Ян;
- г) Лю Бан.

19. Візир у царстві Чжоу Стародавнього Китаю називався:

- а) ван;
- б) нубанда;
- в) чаті;
- г) сянь.

20. Автором проведення реформ в царстві Цінь в Стародавньому Китаї був:

- а) Чен Тан;
- б) Цінь Шихуанді;
- в) Шан Ян;
- г) Лю Бан.

II рівень

1. Династія індійських царів, представники якої у IV–II ст. до н.е. об'єднали під своєю владою майже всю територію Індії:

- а) Маур'ї;
- б) Магатха;
- в) Меровінги;
- г) Рамесиди.

2. Джерело права у Стародавній Індії:

- а) Закони Хаммурапі;
- б) Коментарі Цзо;
- в) Закони Ману;
- г) Кодекс Сеті I.

3. Пам'ятки давньоіндійської літератури, від яких отримав свою назву період в історії Індії середини II тис. до н. е. – першої половини I тис. до н. е.:

- а) Сунна;
- б) Рамаєна;
- в) Веди;
- г) Махабхарата.

4. Належність до варни у Стародавній Індії визначалася:

- а) заслугами перед царем;
- б) знанням Вед;
- в) власними чеснотами;
- г) народженням.

5. Яка з названих пам'яток права не має відношення до Стародавньої Індії:

- а) Закони Ману;
- б) Закони Наради;
- в) Закони Хаммурапі;
- г) Закони Брихаспаті.

6. У якому році один з правителів в Пенджабі Пор виступив проти військ Олександра Македонського?

- а) 326 р. до н. е.;
- б) 457 р. до н. е.;
- в) 460 р. до н. е.;
- г) 330 р. до н. е.

7. Вкажіть роки правління Чандрагупти II, за якого відбувся розквіт Гуптської держави.

- а) 584–550 рр. до н. е.;
- б) 380–415 рр.;
- в) 516–512 рр. до н. е.;
- г) 380–415 рр. до н. е.

8. Замкнені верстви суспільства за професійною ознакою у Стародавній Індії називалися:

- а) стани;
- б) прошарки;
- в) варни;
- г) касти.

9. До якої з названих нижче варн належали правителі та військова знать:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

10. Яка з поданих нижче варн мала виключне право здійснювати релігійні обряди і навчати людей релігійним догмам:

- а) брахмани;
- б) кшатрії;
- в) вайш'ї;
- г) шудри.

11. Хто став засновником династії Хань у Стародавньому Китаї:

- а) Чен Тан;
- б) Цінь Шихуанді;
- в) Шан Ян;
- г) Лю Бан.

12. Основну масу населення Стародавнього Китаю складала:

- а) раби;
- б) селяни-общинники;
- в) міщани;
- г) пролетаріат.

13. Яке з названих занять населення існувало тільки у Стародавньому Китаї:

- а) іригаційне землеробство;
- б) торгівля;
- в) скотарство;
- г) шовківництво.

14. Розподіліть злочини Стародавнього Китаю за відповідними категоріями:

1. Змова проти правителя, повстання;
 2. Шаманство;
 3. Вбивство, тілесні ушкодження;
 4. Крадіжка, грабунок;
 5. Дезертирство;
- а) проти власності;
 - б) військові;
 - в) релігійні;
 - г) державні;
 - д) проти особи.

15. Вкажіть ім'я основоположника історичної науки в Китаї.

- а) Цан Чі;
- б) Сима Цянь;
- в) Конфуцій;
- г) Цінь Шихуанді.

16. Повстання “Жовтих пов’язок” в Китаї відбулося в:

- а) 188–205 рр.;
- б) 18–25 рр.;
- в) 184–207 рр.;
- г) 22–32 рр.

17. Повстання “Червоних брів” в Китаї відбулося в:

- а) 188–205 рр.;
- б) 18–25 рр.;
- в) 184–207 рр.;
- г) 22–32 рр.

18. Який період в історії Стародавнього Китаю має назву період “Воюючих царств”?

- а) 140–87 рр. до н. е.;
- б) 18–25 рр.;
- в) 403–221 рр. до н. е.;
- г) 9–25 рр.

19. Яка релігія формується у Стародавньому Китаї у VI–V ст. до н. е.?

- а) буддизм;
- б) християнство;
- в) конфуціанство;
- г) індуїзм.

20. Яку річку китайці називали “блукаючою річкою”, “лихом Китаю”, “тією, що надриває серця”, “рікою тисячі бід”?
- а) Янцзи;
 - б) Тигр;
 - в) Ніл;
 - г) Хуанхе.

III рівень

1.

Визначте, про який період історії Стародавньої Індії сказано в тексті.

У містах була цитадель, призначена для магістрату. Біля неї розташовувалися громадські бані, неподалік – комори для зерна і ринок. Широкі міські вулиці перетиналися під прямим кутом. Обабіч вулиць тулилися крамниці та майстерні. Кожна багата садиба мала свою криницю. Існувала найдосконаліша для тієї доби система водопостачання та каналізації. Майже в кожному будинку було обладнано душ та вбиральню.

- а) Індська цивілізація;
- б) Кошала;
- в) імперія Маур'їв;
- г) імперія Гуптів.

2. **Виберіть невірні твердження.**

- а) Найдавнішими державами на території Стародавньої Індії були Хараппа та Мохенджодаро;
- б) зникнення Хараппської цивілізації у XVIII ст. до н. е. пов'язане з вторгненням на ці землі індоарійських племен;
- в) перші міста аріїв виникають в долині річки Інд;
- г) у IV ст. до н. е. у Північну Індію вторглися війська Олександра Македонського.

3. **Встановіть відповідність між ім'ям індійського правителя та державою, де він володарював.**

- 1. Пор;
 - 2. Чандрагупта I;
 - 3. Ашока;
 - 4. Удаїн.
- а) імперія Гуптів;
 - б) Магадха;
 - в) Пенджаб;
 - г) імперія Маур'їв.

4. **Встановіть відповідність між термінами та їх визначеннями.**

- 1. Гандхарви;
 - 2. Калачакра;
 - 3. Нірвана;
 - 4. Саті.
- а) музиканти в Стародавній Індії;
 - б) самоспалення вдови на похоронному багатті чоловіка-небіжчика;
 - в) стан вищого блаженства людської душі;
 - г) ідея про органічний взаємозв'язок природи і людини.

5. **Яке із тверджень стосується буддизму?**

- а) найпопулярнішими богами були громовержець Індра, Варуна – охоронець Ріти (віковичного світового порядку, гармонії), Агні – культ священного вогню;
- б) в основі лежало чотири істини: життя – це духовне й тілесне страждання, існує причина страждань, можна покласти край стражданню, є шлях, який веде до припинення страждань;
- в) у цій релігії було близько 300 млн. богів, найбільше шанували Крішну, Брахму, Вішну та Шіві;
- г) важливе значення мав культ предків.

6. Яка з названих реформ не належить до періоду Цінь?

- а) введено систему 18 рангів для чиновників;
- б) країну поділено на 13 округів, якими управляли намісники вана;
- в) запроваджено єдину систему писемності, мір і законів;
- г) земля стала вільно купуватись і продаватись.

7. Яка з наведених рис рабства була характерна для стародавнього Китаю?

- а) раби могли мати родину;
- б) раби могли мати власне майно;
- в) раби перебували виключно у власності держави;
- г) раби були основною виробничою силою суспільства.

8. Яка з названих рис не притаманна шлюбно-сімейному праву Стародавнього Китаю?

- а) патріархальність;
- б) шлюб укладали батьки наречених;
- в) жінка мала право на частину майна;
- г) абсолютна влада батька.

9. Розташуйте в хронологічній послідовності.

- а) династія Західна Хань;
- б) китайська держава Шан Інь;
- в) повстання “Жовтих пов’язок”;
- г) реформи Шан Яна в царстві Цінь.

10. Розташуйте в хронологічній послідовності.

- а) життя та діяльність Конфуція;
- б) повстання “Червоних брів”;
- в) реформи Цінь Шіхуанді;
- г) період Західне Чжоу.

11. Розташуйте в хронологічній послідовності.

- а) перша китайська імперія – Цінь;
- б) реформи імператора Ван Мана;
- в) період “Воюючих царств”;
- г) династія Східна Хань.

12. Співставте ім’я китайського правителя та державу, де він владарював.

- 1. Чен Тан;
- 2. Лі-ван;
- 3. Сяогун;
- 4. Лю Бан.
- а) Західне Чжоу;
- б) царство Цінь;

- в) Шан-Інь ;
- г) Західна Хань.

13. Співставте ім'я китайського правителя та державу, де він владарював.

- 1. Сюань-ван;
 - 2. У Ді;
 - 3. Цінь Шіхуанді;
 - 4. Гуан У-ді.
- а) імперія Цінь;
 - б) Східна Хань;
 - в) Західна Хань;
 - г) Західне Чжоу.

14. Визначте, в якій китайській державі відбувалася кожна з подій.

- 1. Царство Цінь;
 - 2. Імперія Цінь;
 - 3. Західна Хань;
 - 4. Східна Хань.
- а) реформи Ван Мана;
 - б) повстання “Жовтих пов’язок”;
 - в) реформи Шан Яна;
 - г) реформи Цінь Шіхуанді.

15. Яка подія порушує хронологічний ланцюжок?

- а) занепад держави Шан-Інь;
- б) реформи Шан Яна;
- в) початок будівництва Великої китайської стіни за правління Цінь Шіхуанді;
- г) життя та діяльність Конфуція.

Перелік рекомендованих джерел і літератури

Основні:

1. Гроссман Ю. Історія стародавнього світу : Практикум : Навч. посібник для іст. фак. унів / Юрій Гроссман, Ігор Лісовий. – Львів : Вища шк. : Вид-во при Львів. ун-ті, 1985. – 223 с.
2. Практикум по истории древнего мира. Вып. 1. Древний Восток : Для студентов з/о 1 курса исторического факультета / Под ред. И. С. Свенцицкой. – М. : Просвещение, 1981. – 118 с.
3. Хрестоматия по истории древнего Востока. Ч. 1. / Под ред. акад. М. А. Коростовцева, Кацнельсона И. С., проф. В. И. Кузицина. – М.: Высшая школа, 1980. – 328 с.
4. Хрестоматия по истории древнего Востока. Ч. 2. / Под ред. М. А. Коростовцева, И. С. Кацнельсона, В. И. Кузицина. – М.: Высшая школа, 1980. – 256 с.
5. Хрестоматия по истории древнего мира. Древний Восток. Т. 1. / Под ред. В. В. Струве. – М. : Учебно-пед. изд., 1950. – 341 с.
6. Авдиев В. И. История древнего Востока. Изд. 3-е / В. И. Авдиев. – М. : Высшая шк., 1970. – 607 с.
7. Атлас Древнего мира [Текст] / Э. Миллард ; пер. Л. Седов ; илл. Р. Барнетт. – М. : АСТ, 1999. – 64 с.
8. Афанасьева В. К. Искусство Древнего Востока / В. К. Афанасьева, В. Г. Луконин, Н. А. Померанцева. – М. : Высшая шк., 1976. – 375 с. : ил. (Малая история искусств).
9. Васильев Л. С. История Востока: В 2х т.: Т. 1 [Текст] : учеб. пособие / Л. С. Васильев. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высшая шк., 2001. – 512 с.
10. Годер Г. И. Методическое пособие по истории древнего мира. Изд. 3-е, доп. и испр. / Г. И. Годер. – М. : Просвещение, 1977. – 352 с. : ил.

11. Древние цивилизации / Под общей ред. Г. М. Бонград-Левина. – М. : Мысль, 1989. – 479 с. : ил.
12. История древнего Востока : учебник / А. А. Вигасин [и др.] ; под ред. В. И. Кузицина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Высшая шк., 1988. – 416 с. : ил.14.
13. История Древнего Востока: Материалы по историографии [Текст] : учеб. пособие / Сост. А. А. Вигасин, С. С. Соловьева, ред. В. И. Кузицин. – М. : Изд-во МГУ, 1991. – 200 с.
14. Источниковедение истории древнего Востока / Под ред. В. И. Кузицина. – М. : Высшая шк., 1984. – 392 с.
15. История Китая с древнейших времен до наших дней / Под ред. Л. В. Симоновской, М. Ф. Юрьева. М. : Высшая шк., 1974. – 532 с.
16. Кіндер Г. Всесвітня історія : dtv-Atlas / Кіндер Г., Хільгеман В. ; пер. з нім. – К. : Знання-Прес, 2001. – 631 с.
17. Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. Навчальний посібник / О. П. Крижанівський. – К. : Либідь, 2002. – 590 с.
18. Никифоров В. Н. Восток и всемирная история / В. Н. Никифоров. – М. : Наука, 1977. – 359 с.
19. Редер Д. Г. История Древнего мира. Ч. 1. Первобытное общество и Древний Восток [Текст] : учеб. пособие / Д. Г. Редер, Е. А. Черкасова. - 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1979, 1985. – 288 с. : ил.
20. Смолин Г. Я. Источниковедение древней истории Китая : учеб. пособие / Г. Я. Смолин. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1987. – 185 с.
21. Ткачук П. Д. Історія первісного суспільства, стародавнього Сходу й античних цивілізацій у термінах, назвах, поняттях і датах : навч.- метод. посіб. для студ. іст. ф-тів ін-тутів, ун-тів та вчителів історії. – Вип. 2 / П. Д. Ткачук. – Луцьк : Вид-во обл. друк., 2003. – 174 с.
22. Ткачук П. Д. Історія стародавнього Сходу й античних країн у термінах, назвах, поняттях і датах : тлумач. слов. для студ. іст. ф-тів ін-тутів, ун-тів та вчителів історії / П. Д. Ткачук. – Луцьк : Надстир'я, 1992. – 114 с.

Додаткові:

1. Алимов И. А. Срединное государство : Введение в традиционную культуру Китая / И. А. Алимов, М. Е. Ермаков, А. С. Мартынов. – М. : Изд. дом “Муравей”, 1998. – 287 с.

2. Амусин А. Рукописи Мертвого моря / А. Амусин. – М. : Наука, 1968. – 243 с.
3. Белявский В. А. Вавилон легендарный и Вавилон исторический / В. А. Белявский. – М. : Мысль, 1971. – 319 с.
4. Берлев О. Д. Трудовое население Египта в эпоху Среднего царства / О. Д. Берлев. – М. : Наука, 1972. – 364 с.
5. Бонгард-Левин Г. М. Древняя Индия. Исторический очерк / Г. М. Бонгард-Левин, Г. Ф. Ильин – М. : Наука, 1969. – 736 с.
6. Васильев А. М. Египет и египтяне / А. М. Васильев. – М. : Мысль, 1986. – 255 с.
7. Васильев Л. С. Культы, религии, традиции в Китае / Л. С. Васильев. – М. : Наука, 1980. – 484 с.
8. Голоси стародавньої Індії : антологія давньоіндійської літератури / Пер. із санскриту, упоряд. П. Рітгер. – К. : Дніпро, 1982. – 351 с.
9. Горбовський М. Загадки історії. – К. : Веселка, 1965.
10. Герни О. Р. Хетты / О. Р. Герни ; пер. с англ. Н. М. Лозинский , Н. А. Толстой. – М. : Наука, 1987. – 240 с.
11. Дандамаев М. А. Политическая история Ахеменидской державы / М. А. Дандамаев. – М. : Наука, 1985. – 324 с.
12. Дмитриева Н. А. Искусство древнего мира / Н. А. Дмитриева, Н. А. Виноградова. – М. : Наука, 1986. – 207 с.
13. Эндаков А. В. Общество и государство Древнего Египта VII–IV вв. до н. э. / А. В. Эндаков. – Новосибирск : НГПИ, 1988. – 236 с.
14. Замаровський В. Їх величності піраміди / В. Замаровський. – К. : Веселка, 1988. – 376с.
15. Замаровский В. Тайны хеттов [Текст] / [пер. со словац. О. М. Малевича, И. М. Порочкиной] ; АН СССР. – М. : Наука, 1968. – 335 с. : ил.
16. Замаровський В. Спочатку був Шумер [Текст] / [пер. із словацької Дмитра Андрухова]. – К. : Веселка, 1983. – 207 с.
17. История Древнего Востока. Зарождение классового общества и первые очаги рабовладельческой цивилизации / ред. Г. М. Бонгард-Левин. – М. : Наука, 1983. – 534 с.
18. История Древнего Египта [Текст] : научное издание / Ю. Я. Перепелкин; под общ. ред. А. Л. Вассоевича. - СПб. : Летний сад, 2001. – 608 с.
19. Качановский Ю. В. Рабовладение, феодализм или азиатский способ производства? / Ю. В. Качановский – М. : Наука, 1971. – 288 с.
20. Китайские социальные утопии / отв. ред. Л. Н. Борох. – М. : Наука, 1987. – 312 с.
21. Клочков И.С. Духовная культура Вавилона: человек, судьба. Время. Очерки / И. С. Клочков. – М. : Наука, 1983. – 246 с.

22. Косамби Д. Культура и цивилизация древней Индии : исторический очерк / пер. с англ. М. Б. Граковой-Свиридовой. – М. : Прогресс, 1991. – 216 с.
23. Косідовський З. Коли сонце було богом / З. Косідовський. – К. : Дитвидав, 1963. – 344 с.
24. Крамер С. Н. История начинается в Шумере [Текст] / С. Н. Крамер. – М. : Наука, 1965. – 256 с.
25. Крюков М. В. Древние китайцы в эпоху централизованных империй / М. В. Крюков, Л. С. Переломов, М. В. Софронов, Н. Н. Чебоксаров. – М. : Наука, 1983. – 416 с.
26. Маккуин Дж. Хетты и их современники в Малой Азии / Пер. с англ., отв. ред. и автор послесл. В. Г. Ардзинба. – М. : Гл. ред. восточ. лит-ры изд-ва “Наука”, 1983. – 184 с.
27. Матвеев К. П. Ассирийцы и ассирийская проблема в новое и новейшее время / К. П. Матвеев. – М. : Наука, 1979. – 189 с.
28. Стучевский И. А. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке / И. А. Стучевский. – М. : Наука, 1987. – 311 с.
29. Монтэ. П. Египет Рамсесов. Повседневная жизнь египтян во времена великих фараонов / Пер. с франц. Ф. Л. Мендельсона. – М. : Наука, 1989. – 376 с.
30. Нарайян Р. К. Боги, демоны и другие [Текст] : [Инд. мифы] / Р. К. Нарайян; [пер. с англ. Ю. С. Родман, предисл. А. Я. Сыркина], АН СССР, Ин-т востоковедения. – М. : Наука, 1975. – 255 с.
31. Переломов Л. С. Империя Цинь – первое централизованное государство в истории Китая / Л. С. Переломов. – М. : Наука, 1992. – 252 с.
32. Редер Д. Г. К вопросу о юридическом положении рабов по законам Хаммурапи / Д. Г. Редер. – В кн. : Древний Восток. Сб. 1. – М. : Наука, 1975. – С. 230–245.
33. Савельева Т. Н. Как жили египтяне во время строительства египетских пирамид / Т. Н. Савельева. – М. : Наука, 1971. – 118 с.
34. Сычев Н. Л. Китайский костюм : символика, история, трактовка в литературе и искусстве / Н. Л. Сычев, В. Л. Сычев. – М. : Наука, 1975. – 133 с.
35. Стучевский И. А. Зависимое население Древнего Египта [Текст] / И. А. Стучевский ; Акад. наук СССР. Ин-т народов Азии. – М. : Наука, 1966. – 163 с.
36. Стучевский И. А. Земледельцы государственного хозяйства древнего Египта эпохи Рамесидов [Текст] / И. А. Стучевский ; отв. ред. М. А. Коростовцев. – М. : Наука, 1982. – 256 с.
37. Стучевский И. А. Рамзес II и Херихор. Из истории Древнего Египта эпохи Рамесидов / И. А. Стучевский. – М. : Наука, 1984. – 240 с.

38. Токарев С. А. Религия в истории народов мира / С. А. Токарев; 2-е изд. – М. : Наука, 1965. – 437 с.
39. Тураев Б. А. История Древнего Востока [Текст] : научное издание / Б. А. Тураев. – Мн. : Харвест, 2002. – 752 с.
Фрай Р. Наследие Ирана / Р. Фрай. – М. : Наука, 1972. – 467 с.
Фрай Р. Н. Зороастрийские представления / Р. Н. Фрай. – М. : Наука, 1972. – 628 с
40. Фицджеральд С. П. Китай : краткая история культуры / С. П. Фицджеральд. – М. : Евразия, 1998. – 456 с.
41. Федоренко Н. Т. Древние памятники китайской литературы / Н. Т. Федоренко. – М. : Наука, 1978. – 319 с.
42. Шифман И. Ш. Финикийские мореходы / И. Ш. Шифман. – М. : Наука, 1965. – 82 с.

V.A. Bilyk. History of the Ancient East: collection of tests for students of the Faculty of History in speciality "History", educational qualification "Bachelor".

Tests are grouped by themes, each of them is divided into three levels of difficulty. All variants of tests involve tasks with one correct answer, several correct answers; the task at establishing conformity, correct chronological or logical sequence, tasks at the interrelation of terms and their definitions, at establishing cause-effect relationships, etc. In the third difficulty level the part of the tests involves the analysis of texts of documentary sources and other texts.

To pass the tests on the history of the Ancient East successfully, the end of the collection contains the list of the recommended bibliography, the work at which helps to find the correct answers to the tests.